Poštni urad 9021 Celovec — Verlagspostamt 9021 Klagenfurt Izhaja v Celovcu — Erscheinungsort Klagenfurt Posamezni izvod 1.30 šil., mesečna naročnina 5 šilingov P. b. b.

SLOVENSKI vestnik

Letnik XXIX. Celovec, petek, 19. april 1974 Štev. 16 (1655)

Lažnivost Avstrije razkrinkana tudi pred svetovnim forumom

Avstrija v odboru OZN obtožena, da vodi diskriminacijsko in asimilacijsko manjšinsko politiko

Sprenevedanja Avstrije, ki se je rada postavljala v pozo pravne države in se ponašala z „vzorno" manjšinsko politiko, je zdaj konec. Pred svetovnim forumom, v odboru Združenih narodov za preprečevanje vseh oblik rasne diskriminacije, je bila Avstrija nedvoumno razkrinkana kot lažnica ter obtožena, da vodi diskriminacijsko in asimilacijsko manjšinsko politiko.

Kakor smo kratko poročali že v zadnji številki, je omenjeni odbor obravnaval poročilo Avstrije o izpolnjevanju mednarodne konvencije o prepovedi rasne diskriminacije. V svojem poročilu je Avstrija med drugim trdila, da slovenska in hrvatska manjšina uživata popolno pravno zaščito in da so jima zagotovljeni tudi vsi pogoji za nemoten razvoj. Očitno je bila Avstrija prepričana, da bodo ostali člani odbora navedbe v poročilu vzeli na znanje, ne da bi se pozanimali za podrobnosti. Toda zgodilo se je nekaj, s čimer Avstrija gotovo ni računala: člani odbora so avstrijsko poročilo temeljito proučili in ga dobesedno razcefrali, tako da so ostale le še polovične resnice ali kar popolne laži. **Pod ostro kritiko predstavnikov številnih držav se je razblinila herrenvolkovska nadutost Avstrije, ki je mislila, da bo lahko še naprej zavajala mednarodno javnost.**

Oprt na neizpodbitne argumente, je jugoslovanski predstavnik Naste Čalovski med razpravo o avstrijskem poročilu opozoril odbor OZN na veliko razliko med trditvami Avstrije v njenem poročilu ter dejanskim položajem slovenske in hrvatske manjšine v Avstriji. Po vrsti je podrobno in utemeljeno izpodbil vsako posamezno trditev v avstrijskem poročilu ter ugotovil, **da Avstrija s tem, da se izmika mednarodnim obveznostim, ki izhajajo iz določil avstrijske državne pogodbe, krši konvencijo o prepovedi vseh oblik diskriminacije.**

Avstrijsko poročilo pa je bilo deležno ostre kritike tudi s strani številnih drugih delegatov. Tako so se predstavniki Francije, Indije, Ekvadorja in Zvezne republike Nemčije predvsem zanimali, ali novi avstrijski kazenski zakonik dovolj jasno in odločno prepoveduje nacistične in neonacistične organizacije, kakor to zahteva 4. člen konvencije, ki govori o prepovedi in preganjanju organizacij, ki se opirajo na ideje in teorije večvrednosti neke rase ali skupine ljudi. Češkoslovaški delegat je vprašal avstrijskega predstavnika, kje v Avstriji pravzaprav živijo Slovenci, kajti avstrijsko poročilo vzbuja vtis, da „so razkropljeni kot nomadi". Egiptovski predstavnik je zavrnil nesramno avstrijsko trditev, da v Avstriji ni narodnostnih, ampak so samo verske in jezikovne manjšine. Posebno neprijeten pa je bil očitek kuvajtskega delegata — kateremu se je v bistvu pridružil tudi zastopnik Kanade — da je v poročilu Avstrije govor samo o zakonodajnih ukrepih, ni pa besede o dejanskem stanju. (Obširno poročilo o razpravi v odboru OZN objavljamo na 7. strani današnje številke — op. ured.)

Tako so predstavniki najrazličnejših držav strgali Avstriji z obraza krinko „demokratične", „pravne" in „manjšinam naklonjene" države ter ji brez olepševanja očitali, da njena manjšinska politika v resnici ni nič drugega kot politika diskriminacije, asimilacije in raznarodovanja.

Kakor so zlagani in umazani argumenti, s katerimi operira Avstrija pred mednarodnimi forumi, tako pa je skrajno nepošteno in nesramno tudi tozadevno poročanje avstrijskega tiska. Dejstvo, da je bila Avstrija pred odborom OZN deležna najostrejše kritike, je avstrijski tisk svojim bralcem prikazal namreč tako, kakor da je Jugoslavija neodgovorno napadla Avstrijo, druge države pa da so manjšinsko zakonodajo v Avstriji potrdile kot „zadovoljivo". Večje zlaganosti in zavestnega zavajanja javnega mnenja si je težko predstavljati.

Jugoslavija odklanja

VSAKRŠNO UGOTAVLJANJE MANJŠINE

Predlog Avstrije, ki hoče izpolnitev obveznosti iz državne pogodbe povezati z ugotavljanjem slovenske in hrvatske manjšine, je jugoslovansko zunanje ministrstvo zavrnilo z utemeljitvijo, da bi vsaka oblika ugotavljanja pomenila ukrep pritiska ter bi služila šovinističnim in nacionalističnim silam, ki so zainteresirane na ustvarjanju ozračja nestrpnosti in sovraštva.

Jugoslavija opozarja Avstrijo, da je po državni pogodbi dolžna zagotoviti slovenski in hrvatski manjšini na Koroškem, Štajerskem in Gradiščanskem posebno zaščito, in to ne glede na število Slovencev in Hrvatov, marveč na celotnem ozemlju s slovenskim, hrvatskim ali mešanim prebivalstvom.

Z odhodom Sime

vprašanje pravic koroških Slovencev ni odpisano

Deželni glavar Hans Sima je — kakor je napovedal že po lanskem kongresu koroške SPÖ, kjer ni bil več izvoljen za predsednika stranke — v petek 12. aprila po svojem tajniku dvornem svetniku dr. Scheiberju poslal predsedniku deželnega zbora Tillianu svojo odstopno izjavo. Odstopil je za 9. obletnico svoje izvolitve za deželnega glavarja in po 18-letni dejavnosti v deželni vladi.

Predsednik deželnega zbora Tillian je posle deželnega glavarja začasno poveril dosedanjemu namestniku Leopoldu Wagnerju, katerega pa bo deželni zbor danes formalno izvolil za novega deželnega glavarja.

Z deželnim glavarjem Simo je zapustil politično areno človek, ki je bil v letih, ko je izpolnjeval vodilno funkcijo v deželi, izpostavljen ostri kritiki, po njegovem neprostovoljnem odstopu pa mu tudi politični nasprotniki ne morejo povsem odreči priznanja. Čeprav je vse preveč poenostavljeno argumentiranje tistih, ki menijo, da je vzroke za Simov padec treba iskati izključno samo v ponesrečenem poskusu rešitve vprašanja dvojezičnih napisov, vendar do gotove mere drži, da je Sima postal žrtev tako imenovane „koroške stvarnosti". To pa zaradi tega, ker je imel pogum javno priznati se k obveznosti, da se mora Koroška otresti hipoteke, ki jo že leta in desetletja bremeni v obliki neizvedenih določil državne pogodbe in neizpolnjenih obljub do manjšine.

K tej obveznosti se deželni glavar Sima priznava tudi v svoji odstopni izjavi, kjer pravi, da je poskus rešitve (vprašanja dvojezičnih napisov — op. ured.), do katerega je prišlo v sporazumu s pristojnimi organi in zvezno vlado, „spodletel zaradi aktivitet nestrpnosti", in potem resignirano ugotavlja, da mora zdaj zaradi tega nositi posledice. Kljub temu pa je slejkoprej prepričan, da je bila pot zbliževanja potrebna in pravilna, kajti „doseči sporazumno sožitje obeh narodnih skupin je zahteva časa in služi skupni domovini; le pripravljenost za sporazumevanje in medsebojno spoštovanje zagotavlja mir v deželi in na mejah".

To spoznanje prihaja do izraza tudi v nekaterih komentarjih, objavljenih ob odstopu Sime. Tako je ljubljansko Delo nedvoumno zapisalo, da „z odhodom Sime vprašanje avstrijske državne pogodbe in pravic slovenske narodnostne skupnosti na Koroškem vsekakor ni odpisano z dnevnega reda", medtem ko je list Salzburger Nachrichten opozoril, da „so obveznosti do manjšine v državni pogodbi neizbrisno zapisane" in jih bo treba izpolniti, razen — „če ne želimo manjšine iztrebiti".

Z izgovarjanjem na pristojnost Dunaja in s prepuščanjem pobude drugim se torej deželna vlada in vodilna socialistična stranka tudi pod novim vodstvom ne bosta mogli otresti dolgov, ki bremenijo Koroško.

Zanikati partizansko borbo na Koroškem

pomeni zanikati prispevek Avstrije za svojo osvoboditev

Avstrijski zunanji minister dr. Rudolf Kirchschläger si je spet enkrat — kakor že večkrat v zvezi z manjšinskim vprašanjem — dovolil izjavo, ki zasluži najodločnejšo zavrnitev. V odgovoru na neko poslansko vprašanje je namreč trdil, da „je znano, da v avstrijskih zveznih deželah Koroški in Štajerski tik pred koncem vojne, torej tudi leta 1944, ni bilo nikakršne partizanske dejavnosti".

Izjava ministra Kirchschlägerja ni le neresnična in izzivalna, marveč je tudi skrajno neodgovorna. Splošno je znano, da se je protifašistični boj na Koroškem začel že leta 1942, neposredno po izselitvi več sto slovenskih koroških družin. Istega leta so nacisti že aretirali večje število rodoljubov iz Sel, Železne Kaple in okolice ter jih aprila 1943 postavili pred ljudsko sodišče, ki je 13 koroških Slovencev obsodilo na smrt zaradi sodelovanja v protifašistični borbi. Prav tako že leta 1942 je prišel na Koroško I. bataljon savinjskega odreda in konec marca 1943 je že bil ustanovljen prvi koroški bataljon, katerega komandant Franc Pasterk-Lenart je postal narodni heroj.

Koroški Slovenci so se torej vključili v protifašistični boj že takoj v začetku — za svoje pravice, hkrati pa so kot avstrijski državljani s tem dali svoj veliki prispevek za zopetno osvoboditev Avstrije. Prav na ta prispevek so se avstrijski politiki po vojni sklicevali v smislu deklaracije zaveznikov, ki so že med vojno zahtevali, da mora Avstrija aktivno prispevati za svojo osvoboditev.

Zanikati partizansko borbo na Koroškem in Štajerskem torej pomeni zanikati prispevek Avstrije za svojo osvoboditev! Ravno to pa je napravil minister Kirchschläger: napravil je atentat na najvažnejši temelj, na katerem je zgrajena demokratična republika Avstrija!

To je napravil šef avstrijske diplomacije, tiste diplomacije, ki je bila zdaj tudi pred forumom svetovne organizacije razkrinkana, da se sklicuje na neresnične podatke. Zato je treba vprašati, ali je zunanja politika Avstrije pod vodstvom sedanjega ministra res že tako daleč, da je laž njen glavni argument — laž v Združenih narodih, laž doma v parlamentu?

Da pa gre za očitno in zavestno laž, če kdo trdi, da leta 1944 na Koroškem ni bilo partizanske borbe, dovolj prepričljivo dokazuje 40 partizanskih grobišč, kjer je pokopanih okoli 500 padlih partizanov, pripadnikov številnih narodov Evrope. Zato je razumljivo, da je neodgovorna izjava ministra Kirchschlägerja izzvala ogorčenje in val protestov pri vseh, ki so se med zadnjo vojno bojevali proti fašizmu; še posebno pa seveda med bivšimi koroškimi partizani.

Protest ZSO in ZKP

Zveza slovenskih organizacij na Koroškem je poslala ministru Kirchschlägerju protestno pismo, v katerem pravi:

Kakor vidimo iz časopisnih poročil, ste na vprašanje nekaterih ÖVP-jevskih poslancev glede intervjuja podpredsednika SFR Jugoslavije M. Ribičiča izjavili, da na Koroškem med drugo svetovno vojno ni bilo nobene partizanske dejavnosti in da so samo v zadnjih mesecih pred koncem vojne jugoslovanski partizani segli na koroško ozemlje.

K temu ugotavljamo, da je zgodovinsko dokazano, da so koroški Slovenci že neposredno po nasilni izselitvi po nacističnem režimu 14. in 15. aprila 1942 ustanovili odporniške skupine in navezali stike s partizanskimi enotami v Sloveniji. Že v aprilu 1942 je bilo aretiranih več partizanskih borcev, ki so delovali na področju Sel in Železne Kaple; 13 teh borcev je nacistično ljudsko sodišče obsodilo na smrt in so bili 29. aprila 1943 obglavljeni. Nadalje je znano, da so partizani že jeseni 1942 pri Apačah z nemškimi policijskimi edinicami iz Celovca vodili boje, ki so se potem vedno spet nadaljevali v različnih področjih Koroške.

Vseh teh akcij niso le zavezniki priznali kot prispevek koroških Slovencev v boju proti nacizmu, marveč so razne akcije slovenskih koroških partizanov omenjene tudi v Rdeče-belo-rdeči knjigi avstrijske zvezne vlade, v kateri prikazuje Avstrija svoj prispevek v boju proti Hitlerjevi Nemčiji v smislu moskovske deklaracije z dne 1. novembra 1943.

Vaša omenjena izjava je torej nerazumljiva in nasprotuje dejstvom, zato jo moramo z ozirom „na naš odločni odpor in upor proti nacizmu na strani zavezniških sil in na ogromne žrtve, ki jih je doprinesel slovenski narod", na

(Nadaljevanje na 8. strani)

Zahteva po ugotavljanju manjšine

je izraz težnje po likvidiranju slovenskega življa na Koroškem

Na VII. kongresu Zveze komunistov Slovenije, ki je pred nedavnim zasedal v Ljubljani in o katerem smo poročali že v zadnji številki, so tako na plenarnih sejah kot še posebej v komisiji za mednarodna politična in gospodarska vprašanja zelo obširno in zavzeto razpravljali tudi o položaju slovenskih narodnostnih skupnosti v zamejstvu po eni ter italijanske in madžarske skupnosti v Sloveniji po drugi strani. Pri tem so poudarili, da bi morali Slovencem v zamejstvu še bolj organizirano kot doslej pomagati pri uresničevanju njihovih razvojnih teženj na vseh področjih družbenega življenja. V okviru celotne jugoslovanske zunanje politike pa se morajo zavzeti za dosledno uresničevanje tistih pravic, ki narodnostnim skupnostim pripadajo po meddržavnih pogodbah, deklaraciji Združenih narodov o človekovih pravicah in drugih mednarodnih listinah, kajti — kakor so poudarili — „skrb za narodnostne skupnosti v zamejstvu ni le dolžnost matičnega naroda, ampak celotne jugoslovanske skupnosti".

V razpravi o zamejskih Slovencih je govoril tudi predsednik komisije za manjšinska vprašanja pri republiški konferenci SZDL Jože Hartman. Prikazal je položaj slovenske narodnostne skupnosti v posameznih deželah in dejal: Najvišja stopnja netolerance je nepriznavanje obstoja manjšine, kar se dogaja beneškim Slovencem v Italiji. Grobe metode asimilacije pa so ustvarjanje vzdušja strahu in pritiska na sicer priznane pripadnike manjšine, kar posebej občutijo Slovenci v Avstriji in tudi v Italiji. „Za obe državi je značilno, da sta se z bilateralnimi pogodbami še posebej obvezali zaščititi slovensko narodnostno skupnost, vendar ostaja kljub temu vrsta neizpolnjenih obveznosti. Gre pa tudi še za očitne dolgoročne težnje po germanizaciji Koroške in Gradiščanske."

Jože Hartman je naglasil, da so manjšine subjekt, tako v odnosu do matičnega naroda kakor tudi do večinskega, s katerim živijo, zato so samostojne v vseh odločitvah, ki uravnavajo njihov obstoj in razvoj. „Slovenci za mejo bodo navezovali taka zavezništva, ki jih bodo vključevala v družbeno življenje tamkajšnje državne skupnosti. Nihče pa nima pravice, odrekati jim pravico do normalnih stikov z matičnim narodom, s katerim jih druži enotni kulturni prostor, pa tudi nujna potreba po njegovi pomoči."

Eden izmed diskutantov je menil, da položaj manjšin v Avstriji povzroča zaskrbljenost. „Dobri sosedski odnosi nikakor ne smejo biti vzrok za zapostavljanje manšinskega vprašanja, ker je prav reševanje tega vprašanja pogoj za mirno sožitje in sodelovanje." Posebej je spregovoril tudi o takoimenovanem ugotavljanju ali preštevanju manjšine. Tozadevne zahteve je odločno zavrnil ter poudaril: „Vse to naj bi dalo samo možnost sleparjenja sil, ki niso naklonjene koroškim Slovencem in ne omogoča le izgovora za neuresničevanje manjšinskih varstvenih določil, temveč daje vtis, kot da gre za nadaljevanje težnje, da bi po uradni statistični poti postopno likvidirali slovenski živelj na Koroškem."

Neki drugi delegat pa je govoril posebej o stikih, ki jih imajo sindikalna gibanja sosednih dežel. Pri tem je ugotovil: „Kar zadeva Avstrijo, mislim, da moramo, ko obravnavamo tudi vprašanja manjšine, predvsem razumeti problem tako, da gre v Avstriji v bistvu za iste družbene sile, ki povzročajo razne pritiske v obliki raznih ‚Heimatdienstov' in drugih fašistoidnih pojavov, da so to iste sile, ki širijo po Avstriji razne rasistične krilatice v zvezi s tujimi delavci itd. V bistvu gre pri manjšinah kot tudi pri delavcih za stisko, ki je v bistvu stiska človeka v sodobnem kapitalizmu, ki ne izbira nobenih poti. Skratka gre za vprašanja razrednega značaja, ki ga današnja avstrijska socialdemokracija ni zmožna reševati."

Govornik je naglasil, da bodo nadaljevali sodelovanje tako, da bodo odpirali poti k vsem tistim napredno mislečim delom tako avstrijske kot tudi italijanske družbe, za katere je pravica obstoja narodnostne skupnosti globoko človeško in moralno vprašanje in ne samo mednarodna obveznost ali celo statistično vprašanje.

Italijanska narodnostna skupnost

vključena v vse organe samoupravljanja

Na kongresu ZKS je kot delegat iz Izole sodeloval tudi pripadnik tamkajšnje italijanske narodnostne skupine Giovanni Kavalich. Med razpravo je orisal položaj svoje narodnostne skupnosti ter dejal, da je le-ta upoštevana kot dejavni subjekt v sistemu samoupravljanja ter so ji v ustavi in občinskih statutih zajamčene polna enkopravnost in vsestranske možnosti razvoja.

Italijanska narodnostna skupnost v Jugoslaviji je — kakor je poudaril Kavalich — aktivni subjekt, ne pa objekt očetovskega tutorstva s strani večinskega naroda, ki daruje pravice; pa tudi ne pogodbena stranka, s katero se večinski narod pogaja kot s tujim telesom. „Zaradi tega ne gre tudi za ‚MI' in ‚VI', temveč edinole za ‚MI VSI SKUPAJ', kajti italijanska narodnostna skupnost je kri in meso socialistične revolucije, narodnoosvobodilne borbe in izgradnje sistema samoupravnega socializma. To je bila naša zgodovinska svobodna odločitev z orožjem v roki, za katero so naši tovariši padli že leta 1943."

Ustava in občinski statuti priznavajo italijanski narodnostni skupnosti vlogo dejavnega činitelja v celotnem sklopu socialistične izgradnje, je dejal Kavalich, najboljši izraz politične vitalnosti italijanske narodnostne skupnosti pa je njena živa dejavnost v vseh organih samoupravljanja. Prav ta skupna, popolna integracija je najboljše jamstvo proti kakršnikoli nevarnosti asimilacije, kakor to dokazuje, na primer, povečanje števila predšolskih ustanov, izboljšanje šolske strukture in obnavljanje šolskih stavb. „Naša družbena skupnost ni zagotovila italijanski skupnosti samo pouka v materinščini na osnovni in srednji šoli; storila je mnogo več: med največjimi demokratičnimi pridobitvami je vsekakor obvezni pouk slovenščine v italijanskih šolah ter italijanščine na slovenskih šolah in to od prvega razreda dalje. To predstavlja pogoj, da se ustvari pravo dvojezično sožitje in zato še tesnejše bratstvo."

Nadalje zagotavljajo ustava in občinski statuti italijanski narodnostni skupnosti tudi materialno podporo za vzdrževanje stikov z matično deželo, je naglasil delegat iz Izole, ki je omenil vlogo narodnostnih skupnosti kot dejavnika zbliževanja in povezovanja, kot mostu prijateljstva in sodelovanja. „Vendar pa na tem področju ni vse odvisno le od nas. Kako naj dejansko uveljavimo in uspešno razvijamo to naše poslanstvo, ko po 20 letih dobrega sosedstva in plodnega sodelovanja sedanja italijanska vlada prvič po letu 1954 sprejema teze, ki smo jih imeli za izključno last iredentistov in fašistov, ter poskuša z uradno noto zanikati jugoslovansko suverenost na območju, kjer živimo tudi mi, Italijani v Jugoslaviji."

Predstavnik italijanske narodnostne skupnosti je menil, da je povsem logično, da je proti noti italijanske vlade med prvimi protestiral tudi Svet italijanskih skupnosti na Koprskem. Ob koncu pa je poudaril, da je vprašanje italijansko-jugoslovanske meje po Londonskem sporazumu možno obravnavati le na en način: da jo uradno priznajo, da postane še bolj odprta!

RESOLUCIJA VII. KONGRESA ZKS:

Slovencem v zamejstvu

je treba zagotoviti vsestranski razvoj

V resoluciji VII. kongresa ZKS — kakor smo poročali že v zadnji številki našega lista — je govora tudi o načelih zunanje politike in posebej o problematiki slovenskih narodostnih skupnosti v zamejstvu. Tozadevno resolucija poudarja:

Jugoslavija in Slovenija sta življenjsko zainteresirani za miroljubno sporazumevanje in vsestransko mednarodno sodelovanje v Evropi, ki začenja preraščati ozke blokovske ovire in diskriminacijske omejitve nekaterih integracijskih grupacij. Zavzemamo se za to, da bi konferenca o evropski varnosti in sodelovanju izrazila težnje evropskih narodov po enakopravnih, demokratičnih odnosih in odpravljanju delitve interesnih področij, na temeljih blokovske politike. Popuščanje in uspostavitev zaupanja ter varnosti v Evropi je moč uresničiti samo z doslednim spoštovanjem pravice slehernega naroda do neodvisnega razvoja, ob spoštovanju ozemeljske nedotakljivosti vsake države in z doslednim uresničevanjem mednarodnih obveznosti, zlasti glede manjšin in meja.

Sodelovanje Jugoslavije s sosednimi deželami, uresničevanje politike odprtih meja in razvijanje vsestranskega obmejnega sodelovanja je izrednega pomena in je z marsikaterimi svojimi dosežki postalo vzgled dobrega sožitja med državami z različno družbeno ureditvijo. Poglabljanje in razvijanje teh odnosov je odvisno od pripravljenosti naših sosedov, da sodelujejo z Jugoslavijo ob doslednem spoštovanju ozemeljske nedotakljivosti, celovitosti, enakopravnosti, nevmešavanja v notranje zadeve ter vzajemnih koristi.

Kongres z zaskrbljenostjo ugotavlja, da razvoj naših odnosov z nekaterimi sosedi ovirajo ostanki in celo ponovno oživljanje iredentizma, revanšizma ter šovinizma, strpnost do sovražne dejavnosti proti SFRJ kakor tudi omejevanje pravic slovenskih narodnostnih skupnosti v zamejstvu in pritisk, usmerjen k njihovemu raznaradovanju. Kongres še posebej odločno zavrača politiko izsiljevanja in pritiska ter netenja sovraštva. Zveza komunistov se nenehno zavzema za sodelovanje in prijateljstvo s sosednimi deželami, še posebej za sodelovanje z naprednimi demokratičnimi silami v teh deželah, ki jih tudi njihovi lastni interesi spodbujajo k dobremu sosedstvu in enakopravnemu sodelovanju.

Slovenske narodnostne skupnosti v zamejstvu so del slovenskega naroda, so subjekt, ki se samostojno opredeljuje v svojem boju za obstoj in napredek. Zveza komunistov Slovenije v skladu z načelom o enotnosti slovenskega kulturnega prostora spodbuja in se zavzema za vsestransko sodelovanje matičnega naroda pri uresničevanju razvojnih teženj in interesov slovenskih narodnostnih skupnosti v zamejstvu na kulturnem, znanstvenem, gospodarskem in drugih področjih.

V okviru Zveze komunistov Jugoslavije in ob sodelovanju z organi federacije se ZKS nenehno zavzema za tak razvoj odnosov s sosednimi deželami, ki bo omogočil izboljšanje položaja slovenskih narodnostnih skupnosti v Italiji, Avstriji in na Madžarskem. Našim narodnostnim skupnostim v teh deželah je treba zagotoviti vsestranski nacionalni, kulturni, gospodarsko-socialni razvoj.

Pri tem je posebno pomembno dosledno uresničevanje še zlasti tistih obveznosti, ki izhajajo iz meddržavnih pogodb kot iz načel deklaracije OZN o človekovih pravicah. To pa je v veliki meri odvisno od pripravljenosti naprednih demokratičnih sil za dejansko uresničevanje pravic pripadnikov slovenske narodnostne skupnosti in od enotnosti Slovencev v zamejstvu, ko gre za uveljavljanje narodnostnih interesov. Za ustvarjanje kar najboljših možnosti za ohranitev in dejansko enakopravnost slovenskih narodnostnih skupnosti v zamejstvu, za njihov vsestranski napredek bo Zveza komunistov Slovenije še naprej krepila stike s tistimi naprednimi silami, ki se zavzemajo za resnično izboljševanje položaja pripadnikov slovenske narodnostne skupnosti.

PO ŠIROKEM SVETU

PARIZ. — Po smrti predsednika Pompidouja se v Franciji pripravljajo za predsedniške volitve, na katerih bodo izvolili novega predsednika francoske republike. Prvotno se je oglasila cela vrsta kandidatov, ki vsi so se nameravali potegovati za najvišji naslov v državi. Končno so ostali le še trije resni kandidati: socialist Mitterand, ki bo že pri prvih volitvah deležen podpore združene levice, golist Chaban-Delmas ter neodvisni republikanec Giscard d'Estaing. Politični opazovalci menijo, da ima skupni kandidat združene levice tokrat vsekakor večje možnosti za zmago kot kdajkoli doslej. Vendar bi moral potrebno večino doseči že na prvih volitvah, ker bi se pri morebitnem drugem krogu volitev gotovo združile proti njemu vse tiste grupacije, ki bodo pri prvi odločitvi še razdeljene na ostale kandidate.

SKOPJE. — V Ohridu bo od 17. do 23. maja mednarodno srečanje pisateljev, članov organizacije PEN klubov. Pričakujejo, da se bo srečanja udeležilo okoli 100 uradnih predstavnikov tujih PEN klubov ter okoli 60 jugoslovanskih pisateljev. Tema srečanja se glasi „Tradicija in sodobna literatura". Za okroglo mizo in na konferenci bodo književniki razpravljali o vsebini in oblikah tradicije, o mitološkem duhu in sodobni književnosti, o nacionalnem in univerzalnem itd. Glavne referate bodo imeli znani angleški, francoski in vzhodnoevropski književniki.

DŽAKARTA. — Indonezijski otok Sijau vsak dan pretresa delovanje vulkana, ki je pred nedavnim začel bruhati. Že doslej je bilo na otoku poškodovanih mnogo hiš, nekaj oseb pa je zgubilo življenje. Zato ne izključujejo možnosti, da bodo z otoka morali evakuirati več kot 16.000 ljudi.

BUKAREŠTA. — V Bukarešti se je začelo letošnje spomladansko zasedanje medparlamentarne unije. Na zasedanje je prispelo okoli 300 parlamentarcev iz več kot 70 držav sveta, da izmenjajo mnenja in povedo svoja stališča o energetski krizi, o potrebi po krepitvi prizadevanj za omejitev in ustavitev oboroževalne tekme, o demografski eksploziji, o ukrepih za odpravo vseh oblik rasnega razlikovanja in o drugih perečih vprašanjih današnjega človeštva.

ČEDAD. — Več kot 200 slovenskih otrok iz Benečije si je minuli teden prvič lahko ogledalo gledališko predstavo v materinem jeziku. Ansambel Stalnega slovenskega gledališča v Trstu je namreč gostoval v Čedadu z otroško predstavo „Pepelke", kar je bilo za Beneško Slovenijo pravi kulturni praznik. Dovoljenje za otroško predstavo so dale šolske oblasti, medtem ko so šolski inšpektor in šolska vodstva s posebno okrožnico seznanila vse šole o vsebini igre ter opozorili na pozitivno pobudo slovenskega gledališča za kulturno vzgojo otrok.

TEL AVIV. — 75-letna Golda Meir je odstopila s položaja predsednice izraelske vlade, z njo pa je odstopila tudi dosedanja koalicijska vlada, sestavljena komaj pred mesecem dni. Za rešitev vladne krize omenjajo politični opazovalci tri možnosti: ali bo doslej vladajoči delavski stranki uspelo sestaviti novo vlado, sicer bo ta naloga poverjena opozicijski stranki, ali pa bodo razpisali nove volitve.

BUENOS AIRES. — Še nobena latinskoameriška država ni kupila toliko orožja za svojo vojsko, kot je to storil sedanji profašistični vojaški režim v Čilu. Za armado, ki šteje zdaj 500.000 vojakov (to je petkrat toliko, kot jih je imela čilska armada pod ustavnim predsednikom Allendejem), je čilska vojaška vlada kupila moderno orožje za 500 milijonov dolarjev, od tega za 200 milijonov v Združenih državah Amerike, ostanek pa v Franciji, Španiji, Veliki Britaniji in celo v Izraelu, ki sam nenehno prosjači v Washingtonu za orožje in vojaško opremo.

MOSKVA. — Sodelavci biološkega inštituta pri sovjetski akademiji znanosti so napravili „inventuro" rastlinstva na daljnem severu. V herbariju je 60.000 cvetočih rastlin, mahov, lišajev in gob. Hkrati so iskali rastline, ki bi uspevale v tundri. Tako bi dobili pašnike onstran arktičnega kroga. Za zbirko se zanimajo številni tuji botaniki. Na severovzhodu evropskega dela Sovjetske zveze zdaj raziskujejo vzhodnonemški, finski, češkoslovaški in švedski naravoslovci.

BEJRUT. — Izraelske vojaške enote so vdrle na ozemlje Libanona in v šestih obmejnih vaseh razstrelile številne hiše, nekaj prebivalcev pa baje odvlekle čez mejo. Izraelci pravijo, da so se s to akcijo „maščevali" za napad palestinskih gverilcev na izraelsko naselje Kirijat Šmonaah, kjer je bilo večje število smrtnih žrtev med civilnim prebivalstvom.

Slovenci počastili dr. Berga

ob njegovem 70-letnem življenjskem jubileju

„Ob tej priložnosti bi se Vam hotel zahvaliti za to, da ste s svojo umetnostjo povzdignili našo osiromašeno pokrajino in njene prebivalce iz zagrenjene pozabe med tokove živega dogajanja doma in v svetu. Z Vašo umetnostjo in ustvarjalnostjo je postal svet pozoren na razkošno lepoto naše zemlje in na pristnost našega človeka. Zato Vam iskrena zahvala. Zahvala pa tudi za Vašo zavzetost za pravice našega človeka. Prišli ste pred štirimi desetletji na našo zemljo, med naše ljudi in v tem času postali del te zemlje in tudi človek naše pokrajine. To ni bilo lahko v koroški stvarnosti, kakršno poznamo, ko še od domačina zahtevajo in želijo, da se izneveri svojemu pokolenju, na drugi strani pa tujcu še posebno zamerijo, če misli z lastnimi možgani in poskuša dognati resnico in pravico."

Tako je dejal dr. Franci Zwitter, ko je v torek namesto zbolelega predsednika Hanzija Weissa na svečanosti v domu v Tinjah v imenu Slovenske prosvetne zveze čestital koroškemu umetniku prof. dr. Wernerju Bergu za njegov 70-letni življenjski jubilej ter mu za njegovo ustvarjanje in prizadevanje na umetniškem in človečanskem področju izročil Drabosnjakovo priznanje, ki mu ga je podelila Slovenska prosvetna zveza.

Svečanosti, ki so jo skupaj priredili Dom v Tinjah ter Slovenska prosvetna zveza in Krščanska kulturna zveza, so se poleg jubilanta in njegovih družinskih članov udeležili tudi jugoslovanski generalni konzul v Celovcu Bojan Lubej, deželni poslanec Hanzi Ogris, vodja manjšinskega šolskega oddelka pri deželnem šolskem svetu okrajni nadzornik Rudi Vouk in vodja slovenskega kulturnega referata pri uradu deželne vlade višji vladni svetnik dr. Pavel Apovnik, predstavniki slovenskih narodnih organizacij ter številni osebni znanci dr. Berga. V svojih čestitkah so rektor doma v Tinjah Jože Kopeinig, predsednik nadzornega odbora SPZ dr. Franci Zwitter in predsednik Krščanske kulturne zveze Lovro Kaselj orisali lik jubilanta, ki kot umetnik in kot človek deluje za medsebojno spoznavanje in zbližanje obeh narodov na Koroškem. K temu svojemu prepričanju in prizadevanju se je dr. Berg priznal tudi v svojem zahvalnem govoru, v katerem se je posebej zahvalil za prisrčnost in iskrenost, s katero so ga ob njegovem življenjskem jubileju počastili koroški Slovenci.

Slavje je s svojim nastopom obogatil mešani pevski zbor „Danica" iz Št. Vida v Podjuni, ki je pod vodstvom Hanzija Kežarja poklonil slavljencu prekrasen šopek slovenskih umetnih in narodnih pesmi, med katere je povezal še nekaj nemških napevov. Bogato doživetje za udeležence slavnosti pa je bil seveda tudi ogled slik, ki jih je dr. Berg posebej za to priložnost razstavil v Domu v Tinjah.

Ernst Arbeitstein

razstavlja v galeriji Hildebrand

Naš rojak iz Pliberka Ernst Arbeitstein trenutno razstavlja v celovški galeriji Hildebrand, kjer je bila njegova razstava v sredo 10. aprila odprta v navzočnosti lepega števila obiskovalcev, zlasti predstavnikov slovenskih narodnih in kulturnih organizacij ter umetnikovih znancev in prijateljev. Uvodne besede je spregovoril vodja slovenskega kulturnega oddelka pri uradu deželne vlade višji vladni svetnik dr. Pavel Apovnik, ki je v obeh deželnih jezikih predstavil umetnika in njegovo delo.

Ernst Arbeitstein je amater in samorastnik, ki se z umetnostjo bavi le v svojem prostem času. Vendar pa je razvil zanimiv svojstven slog, ki daje njegovim stvaritvam izredno privlačnost. Njegove slike niso samo dekorativne, marveč imajo tudi prepričljivo izpovedno moč. Motive za svojo slikarsko izpoved najde predvsem v svetu kmečkega človeka, njegovega življenja in dela. Po slogu izhaja iz predmetnega, vendar mu predmetna realnost služi le v toliko, da lažje rešuje problem poenostavljanja: umetniku ne gre za figure kot take (prikaže jih brezobrazne, anonimne), predstavlja le značilne situacije, ne pa individualnega človeka. Posebnost so poudarjene konture in črte, predvsem pa ploskovno nanesene barve, med katerimi močno prevladuje rdeča, ki jo zasledimo v vseh možnih odtenkih.

Sedanja razstava obsega 25 oljnatih slik in 13 oljnatih pastelov, katerim se pridružita še dve plastiki (mavec). Časovno obsegajo razstavljena dela dobo od 1967 do danes, tako da nudi razstava zanimiv in prepričljiv pregled umetnikovega razvoja. Posebno nagnjenje k risanju in slikanju je Ernst Arbeitstein kazal že na ljudski šoli, medtem ko je med šolanjem na slovenski gimnaziji v Celovcu zabeležil svoj prvi večji uspeh, ko je leta 1960 pri razpisu evropskega risarskega in slikarskega tekmovanja šolarjev prejel avstrijsko državno nagrado. Doslej je razstavljal v Innsbrucku, Slovenjem Gradcu, Muti, Ravnah na Koroškem, Beljaku in Velenju.

Zanimiva razstava v Celovcu, za katero je umetnik izdal dvojezičen katalog, ostane odprta le še do srede 24. aprila ter jo priporočamo vsem prijateljem naše domače umetnosti.

Kidričeve nagrade

ZA RAZISKOVALNO DELO

V znamenju 20-letnice ustanovitve in delovanja sklada Borisa Kidriča in v navzočnosti najvišjih predstavnikov družbeno-političnega, gospodarskega, kulturnega in znanstvenega življenja Slovenije so prejšnji teden v Ljubljani podelili letošnje Kidričeve nagrade za posebne dosežke na raziskovalnem področju.

Letos so podelili 6 Kidričevih nagrad, 16 nagrad sklada ter 14 nagrad za iznajdbe in izpopolnitve. V vseh 20 letih delovanja pa je bilo podeljenih že 39 Kidričevih nagrad, 128 nagrad sklada in 88 nagrad za iznajdbe in izpopolnitve.

Med letošnjimi Kidričevimi nagrajenci je tudi prof. dr. Metod Mikuž, ki je Kidričevo nagrado prejel za življenjsko delo in še posebej za obsežno raziskavo novejše zgodovine slovenskega naroda z naslovom „Zgodovina narodnoosvobodilne borbe Slovenije". Med dobitniki nagrad sklada Borisa Kidriča pa je tudi skupina avtorjev, ki je pripravila veliko sintezo razvoja in življenja slovenskega slovstva, katero je v sedmih knjigah izdala Slovenska matica v Ljubljani.

STALNO SLOVENSKO GLEDALIŠČE V TRSTU

bo na povabilo obeh osrednjih kulturnih organizacij koroških Slovencev gostovalo

z Bevk-Grabnarjevo dramo Kaplan Martin Čedermac

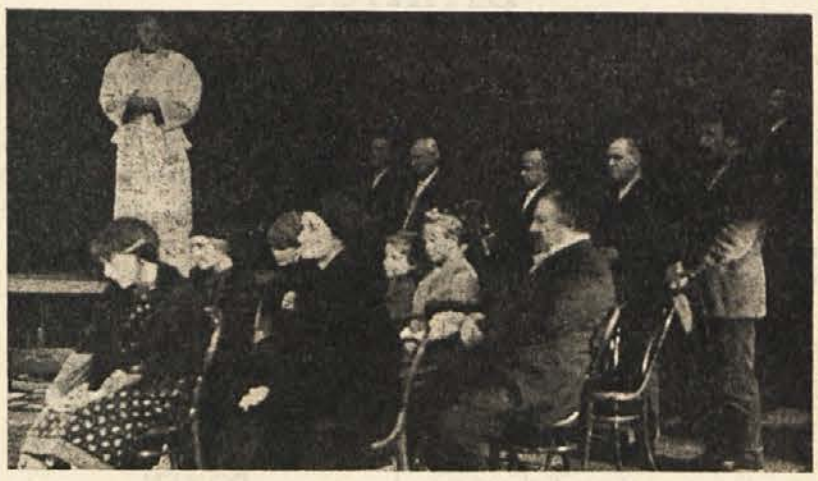

v soboto 27. aprila 1974

- **ob 20. uri v občinski dvorani na Bistrici v Rožu;**

v nedeljo 28. aprila 1974

- **ob 11.30 uri v farni dvorani v Železni Kapli,**
- **ob 19.30 uri v farni dvorani v Škocijanu.**

Na predstave vabita

KRŠČANSKA KULTURNA ZVEZA **SLOVENSKA PROSVETNA ZVEZA**

Očitna diskriminacija

protifašističnih borcev na Koroškem

Pred nedavnim je imel odbor koroških partizanov v Ljubljani svoj občni zbor, na katerem so za predsednika ponovno izvolili inž. Pavla Žaucerja-Matjaža.

Bivši partizani, ki so se borili na Koroškem, so razpravljali o raznih akcijah in pobudah v podporo prizadevanj koroških Slovencev za dosego svojih pravic. Med drugim je bilo govora tudi o gradnji Kulturnega doma v Celovcu ter so sklenili, da bodo konec oktobra ali v začetku novembra začeli vseljudsko akcijo za zbiranje sredstev za postavitev omenjenega doma. Pri tem je bila sprožena pobuda, naj bi za zečetek akcije priredili v Ljubljani koncert združenih koroških pevskih zborov.

Z občnega zbora so koroški partizani poslali protestna pisma zveznemu sekretarju za zunanje zadeve Milošu Miniču, Zvezi združenj borcev NOV Jugoslavije ter avstrijskemu generalnemu konzulu v Ljubljani dr. Heinrichu Riesenfeldu. V teh pismih ugotavljajo, da avstrijska vlada že več let zavlačuje z izdajo dovoljenja za podelitev odlikovanj, s katerimi je jugoslovanski predsednik Tito odlikoval vrsto koroških partizanov in aktivistov, ki so se med zadnjo vojno edini na ozemlju današnje Avstrije z orožjem v roki borili proti nemškemu okupatorju za zopetno vzpostavitev demokratične avstrijske republike. „To predstavlja očitno diskriminacijo antifašističnih borcev na avstrijskem Koroškem", je posebej poudarjeno v pismih. Prav tako pa avstrijsko vlado pozivajo, naj poskrbi za obnovitev lani odkritega in kmalu zatem razstreljenega partizanskega spomenika v Robežah.

TONE SVETINA 224

UKANA

TRETJA KNJIGA

Oslabljen od rane in slabe vesti, se je nalezel strahu pred povračilom. Vedel je, da ga iščeta Nestor in Tonček. Še v bolnišnici ni imel miru. V sanjah so se vračale predenj žrtve na Krnu, pobiti borci, obliti s krvjo, iznakaženi, zabuhli od sonca, brez oči, ki so jih skljuvali krokarji in kavke...

Bil je nezaupljiv celo do fantov, ki mu jih je bil dodelil Wolf. Bal se je, da ga ne bi kdo počil v hrbet. Spoznal je, da ni nihče bolj nor od tistega, ki se nadeja hvaležnosti. Ko zamorec opravi svojo dolžnost, lahko gre...

Preden se je bil odpravil v to gorovje, se je oglasil pri Doris. Tu se je shajal s Hrastom, Grabarjem in mnogimi drugimi od skupine, ki je bila odšla po Wolfovem nalogu v divizijo. Sprejela ga je hladno, kot tujca. Iz njenih besed in obnašanja je čutil nestrpnost. Nehote se je spomnil, kaj mu je svetoval Kniecke na Mrzlem vrhu. Od skupine, ki se je vrtela okoli nje in je prek polkovnika Vauhnika prišla v Wolfove roke, je bil živ samo še on. Zaslutil je, da bi ga raje videla mrtvega. Kot živa priča njene resnične vloge pa ji je odveč...

„Kako je s teboj?" jo je bil vprašal:

Ni mogel preboleti, ko je odgovorila:

„Ali se ne bi raje zanimal le za stvari, ki se tičejo tebe? Prav nič več me ne zanima, kar je bilo."

Nato je brezbrižno dodala:

„Najraje vidim, če me v bodoče pustite povsem pri miru. Če hočete sebi dobro, se ne sučite okoli naše gostilne."

S temi besedami ga je zadela v živo. Tudi ona ga je izdala... Kako naj ga potem gledajo ljudje, ki so ga poznali kot partizana? Kot poklicni vojak je vedel, da je vojna izgubljena in da tisti, ki jo bodo izgubili, zdaj sovražijo njega in njemu enake.

Toda kaj je hotel... Počutil se je kot pes na verigi. Patruljo je vodil tako, da so se izognili spopadom. To je bilo všeč tudi fantoma, ki sta imela na vesti izdajo taborišča terencev. Kmalu potem, ko sta ušla Artiju, sta se proslavila z odkritjem sedeža gospodarske komisije v bunkerju, kjer sta se sama večkrat skrivala in večkrat najedla. Skupina policistov je pobila vse, ki jih je zatekla v njem. Pogorelo je nekaj hiš in kdove koliko družin je moralo v izgnanstvo.

Preden so se spustili pred položaje brigad, so se oglasili v neki hiši, da bi se odžejali. Še nihče od njih ni dotlej hodil tod, toda spoznala jih je dekle, ki je prišla na obisk k sorodnikom. Iz kuhinje je prišla v izbo, kjer so pri mizi večerjali. Prebledela je, glas se ji je zataknil v grlu in takoj je zapustila sobo.

Našli so jo pri materi v kuhinji. Povedala ji je bila, da je spoznala oba brata, ki sta pri Nemcih, in da so to raztrganci, ne partizani. Aretirali so jo. Čeprav jim je zagrozila, da so v bližini brigade, so ji zvezali usta in jo vzeli s seboj. Kdor se ukvarja z zlom, se zlo samo lepi nanj, čeprav ima najresnejšo voljo in se z vsemi močmi upira. On, Luks, bi jo bil spustil, toda brata nista bila za to. Če bi jo spustili, bi jih izdala. To jim lahko pokvari ves uspeh — lahko izgube glave. Dve dolgi uri so jo vlekli s seboj. Ko pa so naleteli na položaje partizanskega bataljona, ki je zapiral dolino, jim je postala odveč.

Fant, ki je ubil stražarja, ko sta z bratom pobegnila iz bunkerja, ji je z veseljem položil od zadaj zanko okoli vratu in jo zategnil. Odkar je izvedel, da je mati s smrtjo plačala njun pobeg, je vneto iskal priložnost za maščevanje. Dekle so zavlekli v goščavo in jo pokrili z vejami. Spustili so se do ceste, šli prek travnikov, nazadnje pa so prebredli reko, da so se izognili območju zased. Spomin na dekle, ki je ugasnila v cvetu mladosti kot sveča, ki jo upihneš, je Luksu načel živce. Tudi ta ga bo obiskovala v nemirnih nočeh in mu kratila spanec...

Vse to so bili vzroki, da Luks tudi v veseli družbi med Nemci in domobranci ni bil dobre volje. Sedel je k Valjhunu in se zapletel z njim v pogovor. Povedal mu je, kje so položaji brigad, in da jih obdaja divizija. Luks je zlival vase, kar so mu ponudili. Ko je prižgal angleško cigaro, je spregovoril po nemško: „Pred seboj imate skoraj vso enaintrideseto divizijo, nekaj odredov in del tridesete. Torej je skoraj ves korpus na ozemlju med obema Sorama."

„In kaj to pomeni?" ga je pijano vprašal nemški poveljnik.

„Računajte na napad. Med potjo smo izvedeli, da prihajajo tudi topovi."

Valjhuna je ta novica spravila v slabo voljo. Ali naj doživi še en Črni vrh?... Tudi drugi so se spremenili: pijanski pogum jih je minil, na vsem lepem so bili trezni, kot bi jih postavil na hladen dež.

Ko je Luks videl, da jih je prizadel, je še bolj poudaril nevarnost. Nemški poveljnik je vzel njegove besede zares in predlagal, da se razidejo. Podvojili so straže, razposlali patrulje in dali prižgati vse žaromete.

14

Zadnji uspehi divizije so vzpodbudno vplivali na komandanta Pemca, da je spremenil svoje mišljenje o smisel-

Ugleden obisk iz Jugoslavije

Prejšnji četrtek je obiskala Koroško skupina poslank Zbora narodov Zvezne skupščine SFR Jugoslavije. Poslanke iz vseh jugoslovanskih republik so prišle z namenom, da na licu mesta bolje spoznajo problematiko slovenske narodne skupnosti na Koroškem.

Poslanke je najprej sprejel jugoslovanski generalni konzul v Celovcu Bojan Lubej, zatem pa so bile v Bilčovsu gost Zveze slovenskih organizacij na Koroškem. Tam jih je predsednik ZSO dr. Franci Zwitter seznanil z narodno politično situacijo koroških Slovencev in ob tem izrazil zadovoljstvo, da so se zvezne poslanke lahko same prepričale, da je slovenska narodna skupnost na Koroškem avtohtono prebivalstvo. Hkrati pa se je zahvalil za pomoč, ki jo nudijo Jugoslavija in vsi jugoslovanski narodi koroškim Slovencem v boju za njihove v državni pogodbi zajamčene pravice. Predsednik ZSO je nadalje dejal, da bi ugotavljanje manjšine, za kar si v Avstriji trenutno močno prizadevajo, pomenilo odrekanje kakršnih koli pravic slovenski narodnostni skupnosti na Koroškem. Sledil je sproščen razgovor med člani odbora ZSO in članicami delegacije, ki so se posebej zanimale za šolsko vprašanje. Dobile so vpogled kako je naš človek zapostavljen in da ima pri izobrazbi mladih le malo možnosti spoznavati kulturo lastnega naroda. Seveda pa je beseda tekla tudi o drugih vprašanjih, kot so gospodarstvo, kultura in drugo.

V imenu poslank Zbora narodov Zvezne skupščine SFRJ je spregovorila profesorica Zora Blagojević, ki je zagotovila koroškim Slovencem, da vsi jugoslovanski narodi spremljajo in podpirajo našo borbo in da si bo Jugoslavija tudi v prihodnje prizadevala za to, da Avstrija izpolni vsa določila državne pogodbe.

Poslankam je spregovoril tudi podpredsednik ZSO župan in deželni poslanec Hanzej Ogris ter jim zaželel, da na njihovi poti po Koroški spoznajo čim več naših ljudi in krajev.

Skupina poslank je v naših krajih obiskala tudi nekatera partizanska grobišča.

Šmihel

V soboto 30. marca smo spremili k zadnjemu počitku na šmihelskem pokopališču Marijo Vavti pd. Haninovo mater iz Šmihela. Rajna mati, ki je dosegla lepo starost 86 let, je bila med našim prebivalstvom zelo priljubljena in spoštovana, zato nas je njena izguba globoko prizadela.

Rodila se je v Šmihelu na Gosposvetskem polju. Pozneje je njen oče, ki je bil po poklicu mlinar, v Gonovecah kupil Aplenove mline, kjer sta kmetom mlela žito in se bavila tudi s peko črnega rženega kruha, ki je po kakovosti slovel daleč naokoli. Po smrti očeta so opustili peko kruha. Rajna mati se je v mladih letih izučila za šiviljo in se nato poročila s krojačem Antonom Vavtijem, ki je bil zaposlen pri občini Bistrica kot občinski sluga. Ker ga krojaštvo ni posebno zanimalo, je v Šmihelu kupil Haninovo domačije, katero je obdeloval in hkrati hodil na delo.

V zakonu se jima je rodilo devet otrok. Trije so padli v zadnji vojni, kar je Haninovo mater težko prizadelo. Kmalu nato je umrl še njen mož Anton. Otroke je Haninova mati vzgojila v zveste pripadnike slovenske narodne skupnosti in jih navduševala za narodnoprosvetno dejavnost. Kakor sta bila oče in mati v mladosti aktivna in navdušena prosvetaša, tako so to danes tudi hčerke in sinovi, ki igrajo v našem narodno političnem življenju važne vloge. Tako je sin Stanko mestni svetnik občine Pliberk in načelnik šmihelske posojilnice, sin Franci poslovodja Kmečkogospodarske zadruge v Železni Kapli, 14 njenih vnukov pa je obiskovalo slovensko gimnazijo v Celovcu.

Velika množica pogrebcev je živo pričala, kako priljubljena in spoštovana je bila Haninova mati pri svojem ljudstvu. Pogrebni obred je opravil selski župnik Alojz Vavti, brat njenega pokojnega moža, ob spremstvu dekana Srienca, ki je v pretresljivih besedah orisal življenjsko pot Haninove matere.

Pokojno Marijo Vavti bomo ohranili v lepem spominu, hčerkam in sinovom izrekamo naše globoko sožalje.

Slovensko prosvetno društvo „Borovlje" vabi na uprizoritev ljudske igre

DOMEN

v nedeljo 21. aprila 1974 s pričetkom ob 14.30 uri pri Cingelcu na Trati.
Gostovali bodo igralci Slovenskega prosvetnega društva z Radiš.

Ljubitelje slovenske odrske umetnosti vabimo, da se prireditve udeležijo v čim večjem številu.

Odbor

Mladje je izšlo

Klub Mladje nas je prosil za objavo naslednjega obvestila:

Mladje 15/74 prinaša poleg pesmi Gustava Januša, Staneta Wakouniga in Valentina Polanška sledeče prispevke: Janko Messner — Tabu; Florjan Lipuš — Blaž Smule; Lev Detela — Kar nas bo preživelo; Florjan Lipuš/Janko Messner — Ekstremist Matija Gubec (dramatični prizori za politično vzgojo, agitka); Vladimir Vremec — Izhodišča in naloge kulturnega delovanja pri zamejskih Slovencih.

Nadalje poroča Pavel Zdovc o novi dialektološki študiji iz Gutsmanovega domačega kraja, Lev Detela ocenjuje Trstenjakovo antropološko teologijo, Milena Merlak pa je prispevala zapisek o srečanju s sezonskimi delavci.

Kot gosta pozdravljamo v Mladju 15/74 mladega dunajskega pisatelja Petra Roseija; prispeval je televizijski treatment „happy carinthia". Aktualno korespondenco Društva slovenskih pisateljev v Avstriji in Mladja s slovenskim PEN-klubom v Ljubljani objavljamo v „Dokumentaciji o lačnih in sitih Slovencih".

Z razpisom mladinskih literarnih nagrad Mladja za 1974 se zaključuje najnovejša številka Mladja, ki obsega nad 130 strani in stane 30 (za študente in dijake 20) šilingov. Če na Mladje še niste naročeni, nam pišite na naslov: Mladje, uprava, 9010 Klagenfurt/Celovec, Postfach/poštni predal 307.

Za klub Mladje:
dipl. inž. Franc Kattnig

Potrebno je obveščanje nemško govorečih sosedov

Vedno več nemško govorečih sodeželanov je pripravljenih, da se solidarizirajo s koroškimi Slovenci v boju za narodno enakopravnost. Zanimajo se za informacije z naše strani, zlasti ker spoznavajo, da večina nemških listov postavlja naš problem v napačno luč. V našem interesu je torej, da posredujemo tistim demokratom, ki ne obvladajo slovenskega jezika, informacije in analize o vseh vprašanjih, ki se porajajo ob nedemokratični avstrijski politiki v oziru na manjšine, in sicer v nemškem jeziku.

V ta namen je Klub slovenskih študentov ponovno začel izdajati nemški list „INFORMATION". Prva letošnja številka obravnava naslednja vprašanja:

- **Solidarnostni komite in pomen zavezništva z nemškimi demokrati**
- **Vindišarska teorija**
- **Ocena študijske komisije Kreiskega**
- **Recenzija brošure „Kärnten — ein Alarmzeichen"**
- **Krajše informacije o aktualnih dogodkih na Koroškem**

Vabimo vse rojake, da naročijo za svoje nemško govoreče prijatelje in znance „INFORMATION". Naročila pošljite na naslov: Klub slovenskih študentov, Mondscheingasse 11, 1070 Wien. Cena posamezne številke: 5 šilingov. „INFORMATION" bo izhajala večkrat na leto (posebno ob politično važnih dogodkih). List je mogoče abonirati tudi za dalj časa.

Klub slovenskih študentov

Reka pri Št. Jakobu v Rožu

V četrtek 4. aprila je bil pri Antoniču na Reki pri Št. Jakobu v R. sestanek zaupnikov, na katerem so trije na listi Socialno gospodarske skupnosti izvoljeni občinski odborniki poročali o dogajanjih v občini. Sestanka so se poleg zaupnikov udeležili tudi vodja slovenskega kulturnega referata, višji vlad. svetnik dr. Pavel Apovnik, tajnik Kluba slovenskih občinskih odbornikov magister Franc Wedenig in predsednik Slovenske prosvetne zveze Hanzi Weiss.

Občinski odbornik Mihi Antonič je izčrpno poročal o problemih, s katerimi so konfrontirani v občini. Tako je med drugim omenil, da šentjakobsko občino najbolj tare vzdrževanje novega otroškega vrtca v Št. Jakobu, katerega stroški znašajo letno okrog 400.000 šilingov. Drugi in starejši otroški vrtec v občini, ki ga vodijo šolske sestre v Št. Petru dvojezično, pa prejme od občine samo 50.000 šilingov podpore in to pri istem številu otrok. Antonič je tudi povedal, da pri letošnjem občinskem proračunu v višini 7,5 milijona šilingov, znašajo samo stroški za nameščence 1,1 milijona šilingov. Drugi občinski odbornik Anton Gabriel je govoril o gospodarskih možnostih občine in ugotovil, da so razne zahteve, ki so jih kmetje stavili občini, bile izpolnjene. Kritiziral pa je mlačnost kmetov, ker niso prisotni na raznih občnih zborih in v drugih gospodarskih udruženjih, kjer lahko tudi sami vplivajo na razvoj gospodarskih dogajanj v občini oziroma deželi. Tretji občinski odbornik Flori Košat pa je govoril o sodelovanju društev in ustanov v občini. Važno vlogo pri tem naj bi igral telefon, ki naj bi ga napeljali v vsako vas. Košat je bil tudi mnenja, da bi bilo potrebno poživiti „narodni odbor", ki se je koristno uveljavil pri lanskoletnih občinskih volitvah v Št. Jakobu.

Po zelo živahni in koristni diskusiji sta dr. Pavel Apovnik in Hanzi Weiss imela skioptično predavanje o Lužiških Srbih.

Slovensko kulturno društvo „Celovec" vabi na predstavo satirično-zabavnega kabareta

Šel je popotnik
skozi koroški vek ali
Na Koroškem je fletno
se veliko zgodi . . . tralala.

Nastopata igralska skupina „Oder 73" iz Pliberka in zabavni ansambel Stanka Sadjaka „Bellamie's" iz Šmihela. Predstava bo v sredo 24. 4. ob 20. uri v Kolpingovi dvorani v Celovcu.

Prisrčno vabljeni

Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Ton

nosti napada na močno utrjeno postojanko. Doumel je načrt štaba korpusa, ki je temeljil na analizi političnega vodstva, da je treba z vojaško akcijo podpirati politični boj in s političnim bojem podpirati vojaške težnje. Če bi osvojili najmočnejšo postojanko, potem bi se manjše podirale ko domine. Slonel je ob drevesu in opazoval naselje pod seboj. Z vzpetine je videl kot odprte dlani široko kotlino. Raztezala se je v naročje gričevnatih Dolomitov. Poleg njega so bili komisar Iztok, Blisk in nekaj kurirjev, vsi drugi štabovci pa so bili odšli z napadajočimi bataljoni, ki so se s treh strani bližali utrdbam.

Pemc je pogledal na uro. Sekundni kazalec se je premikal z usodno naglico. Dolino je preplavljal mrak, ki so vanj tipali nemirni reflektorji. Svetli prameni so švigali sem in tja z nenavadno naglico in segali z bledo lučjo prav do štaba. Navidezni mir so prvi skalili psi, znanilci vseh nepričakovanih dogodkov. Kot ponorel zbor so tulili po vsej vasi.

„Lahko je ljudem zavezati jezike, toda kdo jih more psom?" je pomislil Pemc.

Slišali so tudi škripanje koles topov. Vlačili so jih s konji in rokami na položaje, od koder bi obvladovali naselje.

„Čakajo nas pripravljeni, Iztok," je dejal zaskrbljeno Pemc komisarju, ki je prav tako kot on malce nemirno prestrezal šume in nestrpno čakal na pokanje, ki bo naznanilo začetek boja. Samo prikimal je in zamišljeno zrl v temino. Pemc pa je dodal: „Zdaj je, kar je." Vedel je, da mehanizem na obeh straneh deluje in da ni nikogar, ki bi ga mogel ustaviti.

Vseh pet brigad in dva odreda so že na določenih položajih, kjer čakajo, da bodo zavrnili sovražnika, ki bi šel postojanki na pomoč.

Pemc je vedel, da je Gorenja vas za sovražnika — kot izhodišče vdorov na osvobojeno ozemlje korpusa in ključ za vrata v Dolomite — po pomembnosti takoj za Idrijo. Tam pa je jedro vojaške moči kontrarevolucije. Partija mora hočeš nočeš pred končnim bojem za oblast uničiti vojaške sile svojega političnega nasprotnika. Torej bo to bolj politična kot vojaška bitka. Če bodo Nemci potrebovali pot za umik skozi te kraje, bodo postojanko znova vzpostavili.

Pemcu so se roke potile, čelo so mu pokrivale drobne kapljice. Preplavljal ga je nemir kakor novinca pred prvim strelom. Nič čudnega, saj je prvikrat poveljeval diviziji v tako pomembnem boju, v napadu, kakršnega se korpus še ni lotil. Načrt je bil temeljito proučen. Čeprav je bilo razmerje sil, ki bi se lahko v štiriindvajsetih urah vključile v boj, ena proti štiri, so upali, da bodo z naglim udarcem dosegli uspeh. Pemc je bil v skrbeh zaradi utrdb in orjaških železobetonskih bunkerjev. Vse naselje je bilo utrjeno. Prejšnji dan je z vsemi poveljujočimi opravil poveljniško opazovanje. Z gozdnatega roba nad postojanko so si ogledali teren in uskladili svoje predstave na kartah in skicah s stvarnostjo. Zdaj je bila že noč. Samo oči žarometov so kazale napadalnim kolonam pot.

Iz teme se je izluščil načelnik štaba. Prišel je poročat, da so telefonske zveze z enotami blokade, korpusnim štabom, previjališčem ranjencev in rezervno enoto vzpostavljene ter da delajo tudi radijske zveze.

Ne glede na vso to pripravljenost se je Pemcu porajal dvom — morda zaradi nestrpnosti, ker ni začelo pokati, ali kdove zakaj. Nehote se je vprašal, če se niso morda preveč zanesli na nemško demoralizacijo in popuščanje, če nimajo morda premalo sil in premalo sredstev. Angleži so bili s pošiljkami v zadnjem času skopi. Da bi razrušili vse ceste, od koder bi lahko prišla pomoč, bi potrebovali ogromno eksploziva. S sovražnikom, ki so ga varovali bunkerji in žice, so si stali nasproti z enakimi silami v ljudeh in orožju. Ali ni to premalo? Če bi hoteli naglo opraviti in izginiti, bi morali biti tri do štirikrat močnejši od sovražnika.

Toda to so bili pomisleki obveščevalca, ki jih je povedal samo Blisku — vojaki se z njimi ne bi strinjali. Podredil se je njihovim ocenam. Dasiravno so imeli v Črnem vrhu sedem topov, tu pa le četvero, so bili prepričani, da bodo razliko zapolnili s par topi.

Nekateri zanesenjaki so ga prepričevali, da bo stvar hitro opravljena, on pa je slutil v tem spopadu veliko tveganje. Toda kaj v partizanski vojni ni tveganje?

Neznosna napetost ga je mučila, dokler niso na sotočju rečice Brebovščice in Poljanske Sore švignile v noč rakete in se je začelo streljanje.

Svetlobni loki raket in pokanje so jim naznanili, da napada brigada Janka Premrla-Vojka pod vodstvom komandanta Nemgarja s treh strani.

Zajahali so konje. Štab napada se je premaknil v naselje, v neposredno bližino boja. Dvom in pomisleki so se v Pemcu razblinili, ko je sredi naselja zaigrala divizijska godba in z udarno pesmijo preglasila streljanje. „Ali je volja močnejša od tehnike in organizacije? Pa pojdimo na ta krvavi miting," je dejal major Pemc.

Med bojni hrup se je kot kri razlivala melodija:

Hej, brigade, hitite,
razpodite, požgite
gnezda belih podgan . . .

V naselju so na štabnem poveljniškem mestu našli komandanta korpusa, polkovnika Lazarja.

„Dobro gre za začetek, Pemc," je dejal Lazar, trdno prepričan, da bodo naslednjo noč pričali o boju samo še

Slovensko kulturno društvo v Globasnici

vabi na

2. Kulturni festival

ki bo od 1. do 5. maja 1974 pri „Šoštarju" v Globasnici.

- V sredo 1. maja 1974 ob 20. uri:
  Otvoritev
  Drama „Mrtvi kurent"; režija Anita Hudl, igra SKD v Globasnici.
- V četrtek 2. maja 1974 ob 20. uri:
  Diskusija o kulturno-političnem delu koroških Slovencev na podlagi izvedene ankete.
- V petek 3. maja 1974 ob 20. uri:
  Koncert domače zabavne glasbe in humoristični vložki; nastopa narodno zabavni ansambel Toneta Kmetca.
- V soboto 4. maja 1974 ob 15. uri:
  Lutkovna predstava za otroke; nastopa Lutkovno gledališče DPD „Svoboda" iz Ptuja.
  Ob 20. uri: **Koncert moderne zabavne glasbe; nastopa ansambel „Petovia" DPD „Svoboda" iz Ptuja s pevcem popevk.**
- V nedeljo 5. maja 1974 ob 15. uri:
  Slavnostna prireditev z zbori iz Koroške in Slovenije.
  Zvečer bo plesna zabava; igra narodno zabavni ansambel „Planinski instrumentalni kvintet" KPD „Zasip" pri Bledu, s pevcem Francem Korenom.

Za študente in dijake prost vstop!

Blešča zopet vabi

Pred mesecem dni smo poročali, da je na Bleščeči planini v pogorju Jepe ali Kepe še nad en meter snega in da tam vlada prava zima. Danes pa že z veseljem ugotavljamo, da je planina brez najmanjše krpice snega in da vlada na njej prava pomlad. Medtem ko so telohi že odcveteli in spominja na nje samo še zeleno listje, pa se sedaj tam bohotijo plavo rdeči krokusi in druge zgodnje pomladanske planinske cvetlice. Še nekaj tednov nas loči in vsa planina bo zablestela v rumeni barvi tisočerih pogačic, ali kakor jim domačini pravijo — putrc in se s tem pokazala z najlepše strani. Prav gotovo ima planina Bleščeča njeno lepo ime prav zaradi te posebnosti, saj se takrat rumeni cvetovi pogačic v rosi in ob jutranjem soncu dejansko bleščijo ter dajejo planini poseben pečat. Sredi maja je tisti čas, ko prihajajo turisti in domačini na planino občudovat in fotografirat to izredno lepoto.

Sredi tega raja pa poleg Kopankove koče kraljuje slovenska planinska postojanka „Koča nad Arihovo pečjo", last Slovenskega planinskega društva v Celovcu. V mesecu maju bodo naši vrli planinci od sobote popoldne pa do nedelje zvečer in ob praznikih zopet dežurali v koči, kar pomeni, da bo koča v tem času redno odprta in na voljo izletnikov, da jo obiščejo. Planina s kočo leži na 1080 metrov višine in je okrog in okrog obdana s šumečimi smrekovimi gozdovi. Pogled s planine je čudovit, saj se ob lepem jasnem vremenu more videti celo Glockner. Posebno lep pogled je na Baško jezero z okoliškimi vasmi in Beljakom v ozadju. S planinske koče vodijo markirane poti na bližnjo Arihovo peč (1054 m), kjer nad stometrsko navpično steno kraljuje dr. Pušnikova lovska koča (10 minut), na Bertahütte na planini Borovščici (15 minut), od tam pa je še 2 uri hoda na 2143 m visoko Jepo. Na 1738 m visoko Komnico je z Borovščice tri četrt ure hoda. Deloma markirana je tudi pot na Gračenico (1359 m), ki jo dosežete v 1 uri in pol. Člani Slovenskega planinskega društva imajo tudi med tednom, ko je koča po navadi zaprta možnost, da prebivajo oziroma prenočujejo v njej. Ker je koča opremljena z vso potrebno opremo za kuhanje in je v njej dovolj ležišč, lahko njeni člani z družinami in znanci uživajo romantiko življenja v planinski koči.

Najugodnejši pristop h koči je preko naselja Kopanje, do kamor se po asfaltirani cesti pripeljete z avtom (gostilna Türkenkopf), nato pa je še pičlo uro peš do planine. Komur se avto ne smili pa se lahko pelje od Kopanj še precej daleč naprej — do grabna, imenovan Reka, od koder je še pičle četrt ure peš do koče. Pred grabnom so slovenski planinci namestili prepovedni prometni znak, ki prepoveduje nadaljevanje vožnje (ozka, strma pot). Slovenska planinska koča spet vabi člane, prijatelje in znance, da jo obiščejo. Bivanje v višini okrog 1000 m je zelo zdravo. Ker je okrog koče skoro raven svet, imajo tudi majhni otroci najlepšo priložnost za igranje. Še nekaj tednov pa se bo pojavila na planini živina, ki bo še bolj popestrila sliko Bleščeče. Botaniki trdijo, da je področje planine glede pestrosti in množine flore prava posebnost, saj najdete tam celo vrsto različnih in redkih rož ter drugih rastlin. Tudi divjačine je dovolj, saj srečate na planini od lisice, jelena in gamsa vse zastopnike gorskega živalstva. 400 metrov od koče proti jugu pa je vrelec mrzle studenčnice imenovan solnice, ki daje čudovito vodo o kateri starejši ljudje trdijo, da je zdravilna.

Slovenski planinci vas vabijo, da večkrat obiščete kočo in da se navžijete čudovite planinske narave na eni najlepših planin v Karavankah.

Mokrije

Prejšnjo sredo smo spremili k zadnjemu počitku na Št. Danijelovo pokopališče pri Mokrijah 49-letno Štefko Pandel, rojeno Starc. Vzrok njene rane smrti je bila prometna nesreča v Velikovcu, kjer je bilo poškodovanih osem oseb. Edino ona je bila tako težko poškodovana, da je naslednjega dne, v petek 5. aprila, podlegla poškodbam. Pokojna je zapustila pet nepreskrbljenih otrok.

Njena tragična smrt nas je vse globoko prizadela, najbolj pa seveda njene otroke in sorodnike. Pred 12 leti je njen mož prav tako v prometni nesreči izgubil življenje. Z njo smo izgubili zavedno Slovenko, ki je bila v najhujšem času koroških Slovencev, v času fašizma, vključena v protifašistični boj.

Velika množica ljudi, ki se je zbrala ob odprtem grobu, je bila najlepši dokaz, kako priljubljena in spoštovana je bila med našim prebivalstvom.

Nesrečno Štefko Pandelovo bomo ohranili v lepem spominu, otrokom in svojcem pa izrekamo naše globoko sožalje.

Val ogorčenja in protestov

zaradi neodgovorne izjave ministra Kirchschlägerja

Naravnost izzivalna izjava avstrijskega zunanjega ministra, ki je zanikal partizansko borbo na Koroškem, je sprožila val ogorčenja in protestov tudi v Sloveniji, zlasti med tistimi, ki so se med zadnjo vojno na koroških tleh borili proti nacizmu.

Različne organizacije in številni posamezniki so poslali avstrijskemu veleposlaništvu v Beogradu in generalnemu konzulu v Ljubljani protestne izjave, v katerih so odločno obsodili neodgovorno zanikanje zgodovinskih dejstev ter grobo žalitev vseh bivših koroških partizanov.

Tako je na primer predsednik odbora koroških partizanov v Ljubljani inž. Pavle Žaucer-Matjaž, nekdanji sekretar oblastnega komiteja KPS za Koroško, o izjavi ministra Kirchschlägerja dejal: **„To je groba žalitev celotnega koroškega partizanstva, pomanjkanje pietete do spomina padlih koroških partizanov!"** Kot „živa priča" tedanjih dogodkov na Koroškem je inž. Žaucer dejal, da je bil na južnem Koroškem od 1942 do 1945 partizanski operativni teritorij, kjer so se borile enote vzhodnega in zahodnega koroškega partizanskega odreda. Prav leto 1944, ki ga omenja minister Kirchschläger, pa je prineslo najširši razmah koroškega partizanstva. V tem času so pod poveljstvom štaba koroške grupe odredov (komandant Vinko Simončič-Drago, politkomisar Mitja Ribičič-Ciril, načelnik štaba Franc Primožič-Marko) te partizanske enote vse leto bojevale hude in usodne boje z nemško vojsko. **„Avgusta 1944 so te enote vodile večdnevne boje v Bistri ter izbojevale pomembno bitko, ki sodi v vrh uspešnih bojev koroškega partizanstva; za to bitko so dobili posebno pohvalo komandanta zavezniških sil v Sredozemlju, britanskega feldmaršala Alexandra."**

O koroškem partizanstvu priča 40 grobišč na Koroškem. In spomeniki, ki so bili že tolikokrat onečaščeni in razstreljeni. Pri avstrijski vladi je prišlo zaradi teh dejanj do neštetih protestov, je dejal inž. Žaucer, **„zato ne moremo ministrove izjave razumeti drugače kot zavestno potvarjanje zgodovinskih dejstev".**

Protestom slovenske javnosti se je na svoji zadnji seji pridružila tudi republiška konferenca SZDL Slovenije, ki je v zvezi z izjavo ministra Kirchschlägerja predlagala zveznim organom, da po diplomatski poti ukrepajo proti temu **„nožu v hrbet dobrim sosedskim odnosom med Avstrijo in Jugoslavijo".** Predsedstvo republiške konference Zveze mladine Slovenije pa je v protestni izjavi ogorčeno obsodilo izjavo ministra Kirchschlägerja ter od državnih organov zahtevalo, **naj terjajo pojasnilo in opravičilo avstrijskega zunanjega ministra.**

Nekdanji koroški partizani, ki živijo v Kranju, so poslali avstrijskemu veleposlaništvu v Beogradu protestno brzojavko, v kateri protestirajo proti neodgovorni in pretenciozni izjavi ministra Kirchschlägerja. V svojem protestu poudarjajo, da **številne žrtve fašizma kljub podtalnemu rušenju njihovih spomenikov ne bodo pozabljene in jih ni mogoče zanikati.** Protestu so se pridružile številne organizacije na Gorenjskem ter predvsem bivši partizani, ki so se borili na Koroškem.

Tudi borci Lackovega odreda, ki so se med vojno bojevali na Štajerskem, so ogorčeno zavrnili izjavo ministra Kirchschlägerja **kot ponarejanje zgodovine, ki globoko žali čustva bivših protifašističnih borcev.** Preživeli koroški partizani v Mariboru pa so v svoji protestni izjavi poudarili, da izjava ministra Kirchschlägerja grobo ponareja zgodovinska dejstva, je žalitev za vse tiste žrtve, ki so padle v borbi proti nacistom na ozemlju današnje avstrijske Koroške, in kali medsebojne prijateljske odnose. **„Menimo, da ima tako negiranje narodnoosvobodilne borbe partizanov na Koroškem določen cilj in pomeni ponovno izigravanje določil v 7. členu avstrijske državne pogodbe, saj so prav žrtve v borbi proti nacizmu omogočile demokratizacijo v Avstriji."**

Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tor

raztrgani mrliči in kadeče se ruševine.

Med hišami je bilo svetlo kot podnevi. Po ulicah so žvižgali izstrelki. Sovražnik je tolkel podolž in počez s tridesetimi mitraljezi in sedmimi minometi.

Divizijska godba je sovražnika hudo razgadila. Hišo, od koder se je oglašala, so obsuli s ploho min. Steklo in jekleni drobci so skominavo žvenketali.

Kmalu je pritekel kurir in ves zasopel poročal, da so godbeniki poskakali skozi okna in vrata — nekateri so jo kar brez instrumentov ucvrli iz hiše.

Pemc se je odpravil tja s spremstvom. Preplašene godbenike, ki razen svojih pihal niso imeli ničesar, s čimer bi tolkli sovražnika, so spet zbrali in jih odpeljali iz neposrednega bojnega trušča v ozadje. Pemc jih je spodil v obokano vežo neke hiše, kjer jim mine ne bi prišle do živega.

„Zdaj pa igrajte, hudiči!" je nadrl kapelnika. „Do jutra! Če ne, vam bomo dali v roke škarje in mine in vas poslali nad bunkerje!"

„Saj bi bilo morda bolje, če bi jim dali namesto pihal pihalnike," je napol v šali dodal Blisk.

Njegove besede pa so zaglušili zvoki bojne koračnice:

Na juriš, na juriš, na juriš,
krik borcev vihra skozi hoste . . .

Pemc in Blisk sta zapuščala naselje po ulicah, koder so vlačili že prve ranjence. Na poti, ki je držala poprek v strma pobočja, ju je čakal komandir minerjev. Poročal je, da so njegovi borci s sodom-bombo na dogovorjenem mestu.

Ne meneč se za žvižganje izgubljenih izstrelkov, sta prišla do skupine fantov, ki so do kože mokri od napora privalili do roba štiristo kilogramov težak sod. V njem je bila neeksplodirana letalska bomba s plastikom in kemičnim detonatorjem.

Pod njimi sta se svetlikala velik bunker in bivši sokolski dom, zdaj sovražno oporišče. V soju raket so videli nešteto cevi pušk in mitraljezov, ki so molele iz utrdbe.

Ko je Svoboda povedal za strmo goljavo nad utrdbo, je Pemc sprožil predlog, da bi po nji zakotalili „bombosod". To „orožje" so bili izdelali v partizanski orožarni. Sod je bil veliko upanje poveljujočih. S trombo so dali znak, da so se napadajoči umaknili med zgradbe, in Pemc je s svečanim glasom ukazal:

„Spustite bombo!"

Sod se je zatrkljal navzdol kot okrogel kamen. Nekaj časa se je valil naravnost, potem pa je nekajkrat veselo odskočil in zavil na levo.

Oni na vrhu so žalostno zavzdihnili, ko se je ustavil za dvema drevesoma precej daleč od utrdbe.

„O, prekleto," je žalostno zarobantil Pemc in ukazal vsem, naj odpro usta ali pa zamašijo ušesa.

Čez nekaj časa je gromozansko počilo, zemlja se je stresla, razcefrana drevesa so letela prav do postojanke, žalujoče na hribu pa je oškropila prst.

Utrdba je onemela, pa ne za dolgo — kmalu je zaregljalo iz vseh lin.

„Nič jim ni, razen če je od poka komu ušlo kaj v hlače," je ugotovil major Iztok.

Blisk pa je dodal: „Toda tak bo še bolj streljal!"

Boj se je zagrizeno vlekel v jutro. Poveljujoči so se vrnili v naselje, kamor so dotekala poročila. Izvedeli so, da je brigada prerezala nekaj žičnih ovir, toda odpor iz bunkerjev je bil premočan, da bi mogli minirati. Zaman so se zaganjali proti žicam. Debeli zidovi so borcem in poveljnikom zbujali odpor. Niso se takoj znašli v nenavadnem položaju, ko je pokalo z vseh strani in se je tudi napadajočih lotila negotovost.

Pemc je doumel, da jim mešata štreno velika bunkerja nad naseljem, ki sta vsak z ene strani doline tolkla v hrbet napadalcem. Noč je bledela. Iz megle je rahlo rosilo. Boj ni bil več tako srdit, zakaj napadajoči bataljoni so čedalje bolj popuščali.

Zato je Pemc sklenil poiskati brigadni štab. V spremstvu kurirjev sta odšla z Bliskom do hiše nedaleč od postojanke.

„Kje je komandant?!" je vprašal Pemc.

„V hiši, spi."

V Pemcu je zavrelo. Ali je mogoče, da sredi bojnega trušča poveljujoči spi?

Z Bliskom sta vdrla v hišo. Pri peči je slonel kurir z brzostrelko v rokah, brigadni komandant pa je sedel za mizo in, naslonjen na roke, spal . . .

Pemc ga je zgrabil za ovratnik in ga stresel.

„Ti spiš?! Kaj hudiča pa misliš?!" je zarjul. Bil je besen, toliko da ni zaspanca ustrelil.

Brigadni komandant je odprl oči in se dvignil. Ko je zagledal Pemca in Bliska, je skušal salutirati.

„Ali sem mar zaspal?" je zajecljal, ko da ne bi verjel sam sebi.

„Pijan si, madona!" je zavpil Pemc, ko mu je udarila v nos smrdljiva sapa. „Brigada napada in nikamor ne pride, ti pa spiš, a še pijan!" Njegov glas je bil grenak.

Nemgarju se je obraz razpotegnil v presenečenje. Očitek ga je zabodel huje, kot če bi ga bil kdo udaril. Ustrašil se ju je bolj, kot če bi se srečal z Nemci. Kot bi prosil Pemca za odpuščanje, je skušal pojasniti:

„Pil sem žganje, pa me je kar zmanjkalo, sam ne vem, kdaj."

„Zakaj si pil?"

„Zeblo me je in . . . za korajžo. Malo preveč sem potegnil iz čutarice."

To je strah, je pomislil Pemc. Strah pred žico in pred

ZORO ZORIN

Najlepša roža

V neki deželi — ne vem, mogoče prav v deveti — je živel kralj. Kot se kralju spodobi, je imel veliko kraljestvo in je bil seveda bogat. Da, bogat je bil prav neznansko! Ni mu bilo dovolj, da si je nakopičil zlata, srebra in biserov, ne, hotel je imeti prav vse najlepše stvari, ki jih svet premore. Tako je imel v svojem dvoru najlepšega konja, najlepšo mačko, najlepšo sliko, najlepšo čašo, najlepšo . . . Skratka, ni, da bi našteval: vse, kar je bilo kraljevo, je bilo najlepše.

Njemu pa ni bilo kaj dosti mar za vse te nakopičene lepote. Svojim služabnikom je zapovedal, naj za vsa ta lepa bitja in stvari kar navestneje skrbijo, sam pa se je neprestano vozil okrog po svetu in iskal. Iskal je seveda vse najlepše.

Tako je bila kraljeva karavana vedno na poti. Spredaj so na hitrih konjih jezdili sli, ki so odhajali in spet prihajali ter poročali kralju. Kraljeva kočija, skoraj vsa iz zlata, malo pa iz biserov, se je počasi zibala in na svilenih blazinah se je zibal kralj. Ponavadi je dremal. Ko so mu prinesli, pripeljali ali privlekli kako stvar, ki naj bi bila najlepša, se je zbudil in si jo ogledal. Če ni bil pri volji — mogoče je pravkar grdo sanjal — je samo odmahnil z roko in spet zadremal. Včasih pa je bil dobre volje in takrat je pokimal. In potem spet zadremal. Za zakladnika, ki je noč in dan stal ob njegovi strani je bilo to znamenje, da mora stvar kupiti. Seveda, ker je „najlepša".

In kupil jo je, ne da bi se oziral na ceno. Za kočijo je namreč vozila dolga vrsta z zlatom otovorjenih voz. Kadar so kak voz izpraznili, je v diru odhitel nazaj po novo zlato.

Tako se je zibala veličastna karavana preko hribov in dolin, skozi mesta in dežele. Kje se bo ustavila, ni vedel nihče. Kralj še najmanj.

Nenadoma ga je zbudil neprijeten smeh. Odprl je oči in že hotel odmahniti z roko, toda nobenega sla ni bilo. Povedali so mu, da se je strlo zlato kolo. Moral bo počakati, dokler ne nataknejo rezerve. Jezen se je skobacal s kočije v največje začudenje vseh, kajti tega ni že dolgo časa napravil. Stali so na majhnem travniku. Med svileno zeleno travo je rastlo nešteto rož vseh mogočih barv, tako da je bil travnik prava pisana preproga. Kralj je začuden ostrmel in se sklonil k najlepši cvetlici. Bila je lepe živordeče barve, pravzaprav taka, kot jih je bilo tam vsaj še nekaj sto. Ampak kralj se je veselo smehljal, bil je prav otroško raznežen.

Pokimal je zakladniku in ta je začudeno pogledal.

— Kako, veličanstvo? Kaj je najlepše? ves travnik? Samo nekaj kvadratnih metrov?

Kralj ga je užaljeno pogledal.

— Tepec! Tole rožo vendar! Najlepša je. Vzel jo bom s sabo in takoj se bomo vrnili. Plačaj jo!

Zakladnik se je ubogljivo poklonil in začel dirjati naokrog. Kje zlomka naj najde tistega, da bi mu lahko plačal? Na srečo je zagledal pastirčka, ki je bil še tako majcen in smrkav, da je samo gosi pasel. Odpeljal ga je k vozu in ukazal, naj iztovorijo vrečo zlatnikov.

— Vidiš, tole ti daje Njegovo veličanstvo za rožo.

Pastirček je našobil usta in ni rekel ne bev ne mev. Z boso nogo je pobrskal po zlatnikih in se zasmejal, ko so se lepo zaleskétali. Začel se je z njimi igrati. Ampak kaj, bili so tako mrzli in prav vsi enaki, podobni kot želod želodu. Naveličal se jih je in začel nabirati rože.

Kralj se je vozil domov z utrgano rožo v roki. Nežno jo je božal in ji kot otrok obljubljal, da jo bo v svoji najlepši sobani dal v najlepšo vazo na najlepši mizi. In ona bo najlepša med najlepšimi. Kmalu pa je utrujen zaspal. Zbudil se je in zagledal poleg sebe uvelo na pol posušeno steblo. Ni mogel verjeti, da je to njegova roža.

— Saj sem ji vendar obljubil najlepšo vazo, je užaljeno mrmral in jezen je bil. Potem je žalostno zahlipal in ko je prišel domov, se je zaprl v sobo. Ampak ne v najlepšo. Strežnik mu je prinesel jedi.

— Njegovo veličanstvo, najlepši piščanec v najlepši skledi.

Kralj se je v hipu razjezil in vrgel strežnika skozi vrata s piščancem in skledo vred. In od takrat je bil čisto sam.

Skopuh

Vse, kar ima, nekdaj skopuh proda
in kupi težko kepo si zlata;
zakoplje v skrivnostnem kraju svoj zaklad,
z njim dušo svojo, vse, kar ima rad:
tu vse so njega misli in želje.
Vsak dan zaklad ogledovat gre.
To videl tat je skrit. Ponoči pride,
čez nekaj časa tiho spet odide.
Ta strah! Ko starec pride, ni zlata,
lase si ruje, kolne in divja.
Sosedu svojemu nesrečo toži,
„E, kaj!" ga ta tolaži, „ne žaluj!
Kjer je zaklad bil, kamen tja položi
in jamo prej lepo zasuj!
Korist, ki si imel jo od zlata,
navaden kamen vsak ti tudi da."

Uganke

Bolj je črn kot hudič,
na strehi je, pa le ni ptič!
(Dimnikar)

Poln život brez glave, rok, nog,
pa vendar s prijateljem tava okrog.
(Nahrbtnik)

Hišo zgradi si na črno možak,
na hrbtu prenaša jo nori bedak!
(Polž)

Kadar stoji, vse mimo spusti,
če pa leži, en sam pridrvi!
(Železniška zapornica)

Taščica

Prva ptička, s katero sem se natančneje spoznal, je bila taščica.

Nekega mrzlega jesenskega jutra sem to majhno, ljubko ptico našel vso premraženo v veži. Plaho in žalostno so me gledale njene lepo obrobljene oči. Že prvi trenutek sem jo vzljubil in sklenil sem, da bo prezimila pri nas. Tudi moji starši so se zelo razveselili te majhne, drobcene ter zelo krotke ptičke.

Že po nekaj dneh se nas je privadila. Kadar smo bili veseli, je bila silno živahna in veselo je prepevala pesem; a če smo bili žalostni, je bila mirna, tiha in plašno nas je gledala, kakor da smo se ji v njenem majhnem in drobnem srčku zasmilili.

Vsi smo jo imeli radi in smo jo skrbno hranili. Vsak dan sem ji večkrat nasul mesnih in krušnih drobtinic, ki jih je naša mala taščica z veseljem pojedla.

Taščica je tudi brhka in živahna ptička. Zgoraj je sivkasto zelena, spodaj belkasta, na čelu, grlu in prsih pa je rumeno rdeča. Ima lep in tenak kljunček, ki je na koncu malce ukrivljen, po čemer sem spoznal, da se hrani s črvički, pajki in raznimi žuželkami, v jeseni pa kavsne tudi kakšno jagodo.

Kadar sem pisal naloge ali se učil je vedno priletela na mizo ter me pozorno gedala. Njene prisotnosti sem se vedno razveselil in često sem jo pobožal po njenem lepo oblikovanem repku.

Za mrzlo in ostro zimo je končno le nastopila pomlad, ki smo se je vsi zelo veselili. Oče je nekega dne predlagal, naj taščico izpustimo, ker je na pomlad postala silno nemirna. Mama in jaz pa sva vztrajala pri tem, da naj ostane še nekaj časa pri nas.

Že v prvih pomladnih dneh je postala silno nemirna in večkrat sem jo opazoval kako otožno je gedala skozi zaprto okno v prekrasno, pravkar se prebujajočo naravo. Zasmilila se mi je in sklenil sem, da jo naslednji dan izpustim na svobodo.

Ko sem se naslednje popoldne vrnil iz šole, sem na mizi našel taščico, ki je ležala negibna in iztegnjena.

Postalo nam je zelo hudo in nam je še danes ob spominu na našo taščico, ki ni dočakala pomladi, po kateri je tako hrepenela in je umrla kot ujetnica.

Radovedna želva

(Brazilska narodna pripovedka)

Živela je nekoč lepa, toda zelo radovedna želva. Ponoči je ležala na pesku in opazovala zvezde. Zaželela je, da bi jih videla od blizu.

— Saj niti niso tako daleč, — si je mislila. — Tam na robu gozda se kar dotikajo dreves.

In zato se je želva odločila, da bo splezala na zvezde. Začela je pri drevesu. Plezala je in plezala nanj, toda bila je tako nerodna, da je prišla drugi dan šele do prvih vej. Napenjala se je tri dni in tri noči, zvezde pa so bile še prav tako daleč kot prej.

Takra se je prikazala pri drevesu čaplja. Želva jo je zaprosila:

— Draga čaplja, bodi tako dobra in me ponesi do zvezd. Rada bi si jih ogledala.

— Sedi na moj hrbet, pa bova odleteli, — je rekla čaplja.

Splezala je želva na čapljin hrbet in dvignili sta se v višave. Vsa srečna je opazovala želva, kako se približujeta nebu.

— Ali vidiš zemljo? — je vprašala čaplja.

— Ne vidim, — je odgovorila želva vsa srečna.

Takrat pa se je zgodilo tisto, česar želva še v sanjah ni pričakovala. Čaplja se je v zraku obrnila in želva je zletela z njenega hrbta. Bliskovito se je začela približevati k tlom. Od strahu je zaprla oči in si vroče zaželela:

— Oh, naj se razmakne drevje in kamenje, da bom padla na mehka tla. Ne bi rada razbila svojega lepega oklepa!

Res se je razmaknilo kamenje in drevje in želva je priletela na mehko zemljo. Toda kljub temu se je njen lep oklep razbil na drobne delce.

In od tistega časa hodi želva po svetu z oklepom, ki je sestavljen iz drobnih delcev.

Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Ton

utrdbami. Strah pred smrtjo, ki ga hočemo premagati vsak na svoj način. Kdo se ne boji bunkerjev? Toda kdor poveljuje napadu, ga mora premagati!

Počasi se je unesel in dejal:

„Poznam te, da si dober fant in da si se izkazal v mnogih bojih. Za to bi te dal lahko ustreliti. Toda pomilostili te bomo. Zdaj te razrešujem dolžnosti komandanta brigade. Takoj boš zapustil bojišče! Javil se boš v Prešernovo brigado za borca."

Razrešeni si je sam potrgal z rokava znak brigadnega komandanta in ga položil na mizo.

S sklonjeno glavo se je izgubil v temo. Jutro s čadastimi meglenimi zastori, vonjajočimi po dimu, je iznenadilo napadene in napadalce. Po ulicah so gospodarili mitraljezi s križnim ognjem in onemogočili vsakršno premikanje. Toda ne za dolgo. Poveljstvo napada se je odločilo, da bo topništvo najprej obračunalo z obema bunkarjema na pobočju nad dolino.

Ozračje je pretresalo bobnenje topov. Stomilimetrska havbica se je lotila trdnejšega bunkerja. Najprej se je prašila samo prst, potem se je začel krušiti beton. Ko pa je granata udarila v lino, so kmalu uzrli razredčeno posadko, ki je bežala v vijugasti jarek in se po njem umikala v vas.

„Kakšna škoda, da ni tam enote, ki bi takoj zasedla utrdbo!" je menil Lazar.

Topovi so prenesli ogenj na veliki bunker na Taboru, ki so ga bili beli obnovili in še bolj utrdili. Beton, bruna in drevesa so vse križem frčala po zraku. S štabne opazovalnice so gledali, kako je posadka zbežala po strelskih jarkih tudi odondod. Vojkovci so jo z dveh strani tolkli z mitraljezi. Nekaj belih je obležalo. Med tiste, ki so za seboj vlekli ranjene, se je priplazil eden najbolj predrznih partizanov in jih pogostil z bombo . . .

Dan se je vlekel kot testo. V vasi so divjali požari. Z zažigalno municijo so napadeni vžgali hišo, iz katere so kot polena velike mine partopa tolkle glavno postojanko. En partop pa se je pokvaril prav tedaj, ko bi ga najbolj potrebovali.

Brzostrelni top je uničil mitralješko gnezdo v zvoniku. Bele in Nemce so Vojkovci vrgli tudi iz nekaj manjših bunkerjev in utrdb ter jih potiskali v glavne postojanke.

Borba se je nadaljevala zagrizeno, na življenje in smrt. Domačini so se stiskali po kleteh in molili; mislili so, da je prišel sodni dan . . .

15

Globoko sklonjen nad pisalno mizo je general bolščal v svoj dnevnik in razmišljal. S koščeno, negovano roko je segel k čelu in se podprl. Tok misli se mu je iz neznanega vzroka ustavil kot voda, ko naleti na nasip. Volja mu je plala v slehernem vlaknu telesa, možganske celice so bile skrajno napete. Po dolgem času se je spet počutil izredno močan. Bilo mu je nekako tako kakor svoj čas, kadar je kot pilot pritegnil krmilno ročico in usmeril letalo strmo v nebo. Stroj je ves drhtel pod pritiskom, in takrat se je počutil tako samomorilsko močan, da bi lahko trčil v zvezdo. Strast vzgona je bilo zanj nezamenljivo čustvo, kakor ljubezenski lok, tik preden krivulja pade. Hlastni prodor v brezkrajnosti prostora ga je privlačil z igro barv in zvoka, ki se splete v harmonijo gole sile.

Kaj mu je vrnilo moč in ga napolnilo z novo močjo, ko ga je še pred nekaj dnevi stiskal dvom?

Kdor se hoče vzpeti, mora doživeti tudi padec. Ni dovolj živeti in čakati in samo dihati. Kdor hoče graditi, mora najprej rušiti, smelo in brez predsodkov . . . Iz radia so doneli zmagoslavni marši, ki so mu polnili srce z navdušenjem. Spet je slišal führerjev glas, kot bi udarjalo jeklo ob jeklo. Tankovska bitka v Ardenih je dosegla višek. Uresničevale so se napovedi velikih zmag. Američani bežijo, tankovski klini pa razganjajo njihove položaje kot razpokane skale. Fronta se lomi in luknje se širijo. Molil bi k bogu, da bi bila še nekaj časa megla nad francosko pokrajino, da sovražna letala ne bi mogla v zrak, da bi jih vrgli v morje, z vso njihovo tehniko in angleško aristokratsko vzvišenostjo vred, da bi se sovražnik pogreznil na dno morja in prepustil Evropo njenim pravim gospodarjem.

Hrup daljnje zmage je dramil njegovo bojevitost, mu podžigal samozaupanje, da je sijalo kot nov meč, pripravljen, da prebode vsakogar, ki bi se mu zoperstavil. Če jim to uspe, bodo zlahka zaustavili tudi Ruse na Vzhodu. On pa bo dokončno obračunal s slovenskimi bandami.

Z majorjem Wolfom je imel posebne račune. Ni mu še oprostil, da je prekoračil meje okoli njegove osebnosti. Posredoval je, da ga je RSH razrešil dolžnosti šefa in mu dodelil referat za specialno agenturo, delo, ki bo koristilo izključno njemu, generalu. Naj bo on prvi in zadnji, ki je spoznal njegovo slabost in ob njej precenil svojo moč. Če ga ta njegov pritisk ne bo zlomil, bo ustrezal njegovemu načrtu.

Odkar mu je poslal naslednika, ga namenoma ni maral videti. Pognal ga je v negotovost. Naj občuti, kako udari lev, o katerem mrhovinarji mislijo, da je mrtev. Naj izkusi na lastni koži, da je bolje reči mnogo besed premalo kakor pa eno samo preveč, posebno, če do tega ne pride na pravem mestu in ob pravem trenutku.

Premagal je zastoj in pero se je spet zganilo. Drselo je po belih ploskvah in zlahka je obvladovalo prostor kakor dobro izurjena vojska, ko gre v napad. Pisal je kot vedno, kadar je v sebi čutil izjemne napetosti in spoznanja, ki ne smejo utoniti v pozabo.

(Dalje v prihodnji številki)

AVSTRIJSKA POTVORBA

OZN: odločen jugoslovanski odgovor na trditve v avstrijskem poročilu, češ da imata slovenska in hrvaška manjšina v Avstriji izpolnjene vse pravice

NEW YORK, 10. aprila (Tanjug). Odbor OZN za odpravljanje vseh oblik rasne diskriminacije je minuli teden obravnaval avstrijsko poročilo, ki posebej poudarja, da slovenska in hrvaška manjšina v Avstriji uživata vso pravno zaščito in da so jima zagotovljeni tudi drugi pogoji za neoviran razvoj. Jugoslovanski predstavnik Naste Čalovski, član tega odbora, pa je v podrobnejši obrazložitvi tem trditvam odločno oporekel.

Na podlagi argumentov, na katere se slovenska in hrvaška manjšina že leta javno sklicujeta, posebno še v dokumentih, predloženih avstrijski vladi, je Čalovski opozoril odbor na dejstvo, da Avstrija, kar zadeva slovensko in hrvaško manjšino, ne izpolnjuje določil konvencije o odpravi vseh oblik rasne diskriminacije, s tem pa seveda tudi ne svojih konkretnih, iz državne pogodbe izvirajočih mednarodnih obveznosti. Avstrija je te obveznosti dolžna izvajati v sodnih in upravnih okrajih, kjer živi slovensko, hrvaško ali mešano prebivalstvo, to pa praktično pomeni na območju, za katero je bil uveljavljen odlok koroške pokrajinske vlade iz oktobra 1945; gre za odlok, s katerim so po teritorialnem načelu uvedli obvezne dvojezične osnovne šole. Čalovski je poudaril, da so po letu 1955, to je po podpisu državne pogodbe, z zakonodajnimi in drugimi ukrepi v resnici zmanjševali pravice manjšin tako po vsebini kakor tudi glede na ozemlje, na katerem naj bi te pravice veljale.

KAJ JE S POZIVOM HEIMATDIENSTA?

Manjšinsko politiko po letu 1955 je stalno spremljala neovirana dejavnost šovinističnih in nacionalističnih organizacij (zlasti Kärntner Heimatdiensta), ki razpihujejo nacionalno sovraštvo in nestrpnost. Podobne organizacije so delovale v času nacizma, obnovljene pa so bile šele po sklenitvi državne pogodbe. V tej zvezi je Čalovski vprašal, kako avstrijska vlada razlaga na primer poziv Heimatdiensta v uradnem glasilu „Ruf der Heimat" leta 1970, „da na Koroškem ne bo miru, dokler eden od obeh narodov ne bo izginil".

Tudi v načinu popisa prebivalstva se kaže prizadevanje, da bi zmanjšali število Slovencev. V tem smislu je značilna umetna tvorba takoimenovanih „vindišarjev". „Vindišarjev" niso poznali niti za časa Avstro-Ogrske niti za časa prve avstrijske republike. Kot etnično kategorijo prebivalstva so jih uvedli ideologi nacizma pred začetkom druge svetovne vojne, z namenom, da bi izvedli nacistično politiko nasilne germanizacije in fizične likvidacije Slovencev. Nikjer na svetu, je rekel Čalovski, niso kakega naroda pretvorili v devet kategorij oziroma kombinacij, kar vse priča o zavestni politiki diskriminacije in asimilacije.

ADMINISTRACIJA KAPITULIRALA POD PRITISKOM ULICE

Kakšen je položaj na Koroškem, nazorno kaže tudi to, da je avstrijska administracija kapitulirala pod pritiskom ulice in ni omogočila izvajanja zakona o dvojezičnih napisih. V tem divjanju šovinističnih sil so se pojavila vsa tista dejanja, o katerih nam konvencija o odpravi vseh oblik rasne diskriminacije veleva, da se proti njim borimo, je rekel Čalovski. Nikogar od povzročiteljev teh izgredov niso sodno preganjali.

V teku je kampanja, da naj bi avstrijska vlada sklenila izvesti poseben popis na Koroškem oziroma preštevanje manjšine. Ta kampanja je ožigosana kot del politike asimilacije Slovencev.

Kar zadeva ukrepe avstrijske vlade na področju izobraževanja, so nacionalistične sile dosegle — je poudaril Čalovski — da so z administrativnim odlokom koroškega pokrajinskega in šolskega sveta z dne 22. 9. 1958 v bistvenih točkah spremenili pozitivno uredbo o obveznem dvojezičnem pouku iz leta 1945, kar je imelo za koroške Slovence skrajno negativne posledice. Pod nacionalističnim pritiskom so mnogi prijavljali svoje otroke samo k nemščini. V takih razmerah nenehno peša znanje materinščine in se dejansko izvaja asimilacija in diskriminacija Slovencev. Računajo na primer, da danes samo približno tretjina slovenskih otrok obiskuje šole, kjer se poučuje slovenščina. Slovenci in Hrvatje nimajo niti enega od države financiranega otroškega vrtca, nobene srednje šole razen gimnazije, tako da so glede na večinski narod diskriminirani in jim je normalen razvoj onemogočen.

DISKRIMINATORSKI ZAKON O SODIŠČIH

V zvezi z zakonom o sodiščih iz leta 1959 je Čalovski poudaril, da je glavno diskriminatorsko določilo zakona v tem, da je njegova veljavnost omejena samo na tri od devetih sodnih okrajev, v katerih živi tudi slovensko prebivalstvo in v katerih je po dotlej veljavnih določilih imelo pravico do rabe svojega jezika na sodiščih. Poleg tega zakon ne priznava slovenščini enakopravnost z nemščino na sodiščih, marveč jo obravnava kot pomožni jezik.

Kar zadeva finančno pomoč avstrijske vlade manjšinskim kulturnim ustanovam, o čemer prav tako govori avstrijsko poročilo, je Čalovski rekel, da je po podatkih, ki jih je manjšina večkrat objavila v svojih publikacijah, ta pomoč minimalna, največkrat zgolj simbolična. Poudaril je tudi, da vse, kar je bilo rečeno o Slovencih na Koroškem in Štajerskem, velja tudi za Hrvate na Gradiščanskem, ki so v še slabšem položaju.

Na koncu je Čalovski poudaril, da je treba določila konvencije o odpravi vseh oblik rasne diskriminacije spoštovati tudi, ko gre za manjšine. Manjšine nikakor ne smejo biti diskriminirane. Manjšine naj bodo dejavnik sodelovanja in zboljševanja odnosov med državami.

USTNO DOPOLNILO AVSTRIJSKEGA PREDSTAVNIKA

Avstrijski predstavnik je v odboru ustno dopolnil poročilo svoje vlade s podatki o novi avstrijski ustavi in kazenskem zakonu. Pri tem je poudaril, da v Avstriji ne žive narodnostne manjšine, marveč da so to religiozne ali jezikovne manjšine.

Člani odbora so zahtevali širše informacije o obravnavanem problemu. Ekvadorski predstavnik je rekel, da mora biti odbor obveščen o tem, ali se sicer številna določila o zaščiti manjšin zadovoljivo izvajajo. Po njegovem mnenju 4. člen konvencije v novem kazenskem zakonu ni popolnoma uveljavljen (S 4. členom konvencije se državepodpisnice med drugim obvezujejo, da bodo obsojale in z zakonom prepovedale in kaznovale vsako propagando ter vse organizacije, ki jih vodijo ideje in teorija, slonečih na premoči kake rase ali skupine ljudi določene barve ali določenega etničnega porekla, upoštevajoč pri tem načela, navedena v splošni deklaraciji o pravicah človeka.)

Francoski predstavnik je zahteval pojasnila o tem, ali novi kazenski zakonik ustreza obveznostim iz 4. člena konvencije, zlasti kar zadeva prepoved nacističnih in neonacističnih organizacij.

„ŽIVE SLOVENCI KOT NOMADI?"

Češkoslovaški predstavnik je izrazil začudenje nad tem, da avstrijske oblasti niso z zakonom določile enakopravne udeležbe vseh v kulturni dejavnosti. Avstrijskega predstavnika v komiteju je tudi vprašal, v katerem delu Avstrije žive Slovenci, ker iz poročila lahko dobi človek vtis, da žive kot nomadi.

Argentinski predstavnik je menil, da so zakonska določila o kaznovanju nacizma v skladu z avstrijskimi obveznostmi na podlagi 4. člena konvencije.

Nizozemski predstavnik je kritiziral poročilo, ker v njem ni ničesar o ukrepih, s katerimi bi preprečili diskriminacijo s strani zasebnikov in organizacij.

PREDSTAVNIK ZRN: „POMANJKLJIVO POROČILO"

Delegat ZRN je menil, da je največja pomanjkljivost poročila v tem, da ne vsebuje informacije o prepovedi organizacij v smislu 4. člena konvencije in da v njem ni ničesar o tujih delavcih.

Kuvajtski predstavnik je izrekel vrsto kritičnih pripomb, med katerimi je najvažnejša ta, da poročilo vsebuje samo informacijo o zakonodajnih ukrepih, ne pa tudi o dejanskem položaju oziroma o administrativnih in drugih ukrepih.

Kanadski predstavnik je poudaril, da so v poročilu obširno opisani zakonodajni ukrepi, ni pa besede o tem, kako v primeru diskriminacije zagotove izvajanje teh ukrepov.

VEČ INFORMACIJ O DEJANSKI PRAKSI

Indijski delegat je poudaril, da je važno zakonodajne ukrepe ne le sprejemati, ampak jih tudi uveljavljati v življenje, tako da bi manjšine lahko svoje pravice izkoristile in terjale zaščito pred diskriminacijo. Zahteval je več informacij o dejanski praksi.

Egiptovski delegat je avstrijskemu predstavniku očital, da zanikava obstoj nacionalnih manjšin v Avstriji, ko trdi, da gre samo za jezikovne in verske manjšine. Zahteval je pojasnilo k tej trditvi, saj mu je znano, da so se Hrvati in Slovenci v Avstriji vedno imeli za posebni narodnostni skupini.

Avstrijski predstavnik je zahteval, da odlože razpravo o poročilu, tako da bi lahko pripravil odgovore na številna zastavljena vprašanja.

ZA ZDAJ POLOVIČEN ODGOVOR

Na naslednji seji je na nekatera vprašanja odgovoril, o drugih pa rekel, da bo nanje odgovorjeno v prihodnjem poročilu avstrijske vlade odboru. Dejal je, da lanska nova avstrijska ustavna določila izpolnjujejo vrsto vrzeli in da obstaja dovolj ukrepov, da preprečijo dejavnost nacionalističnih organizacij. Navedel je podrobne podatke o rezultatih popisa prebivalstva iz leta 1971 in opravičeval obstoj devetih „kategorij" prebivalstva. Trditev, da v Avstriji ni narodnostnih manjšin, je skušal pojasniti s tem, da je v Avstriji težko ugotoviti njihovo etnično poreklo ipd. Ko je govoril o tem, je rekel, da gre za majhno število ljudi in da žive samo v nekaterih delih Avstrije. O koroških Slovencih je dejal, da pri njih že nekaj let nazaj naraščajo nacionalna stremljenja, o Hrvatih pa je rekel, da „se želijo asimilirati z Avstrijci". Vrste pripomb in vprašanj, tako o Heimatdienstu in „vindišarjih" kakor tudi o zakonih o šolstvu in sodiščih, pa ni komentiral.

Odbor je sporočil, da pričakuje, da bo avstrijska vlada v prihodnjem poročilu postregla s pojasnili in odgovori na vrsto vprašanj, zastavljenih v razpravi.

Avstrija v OZN na zatožni klopi, ker ne izpolnjuje svojih mednarodnih obveznosti

Zanikati partizansko borbo na Koroškem...

(Nadaljevanje s 1. strani)

kar smo se sklicevali tudi v Spomenici koroških Slovencev od 11. oktobra 1955, najostreje obsoditi.

Morda gotovi krogi v Avstriji boja in upora proti velikonemškemu rajhu danes kljub moskovski deklaraciji nočejo priznati; koroški Slovenci smo vendar na ta naš osvobodilni boj in na ta naš prispevek za osvoboditev tudi republike Avstrije ponosni in ne dovolimo, da bi ta naš boj enostavno zanikali. Smo namreč prepričani, da so „napori, ki jih je avstrijsko ljudstvo samo napravilo za zopetno vzpostavitev in demokratično obnovo svoje dežele", predstavljali pomembno osnovo za zopetno vzpostavitev neodvisne in demokratične Avstrije, kakor je to izrecno poudarjeno tudi v preambuli k državni pogodbi.

V zanikanju prispevka koroških Slovencev v boju proti nacizmu pa vidimo tudi poskus, zmanjšati pomen člena 7 državne pogodbe, kajti prepričani smo, da pomeni člen 7 državne pogodbe priznanje tega našega prispevka v boju proti Hitlerjevi Nemčiji s strani zavezniških in asociiranih sil ter demokratične vlade Avstrije, ki je podpisala državno pogodbo.

Mi se vsekakor brez pridržka priznavamo k temu našemu protifašističnemu osvobodilnemu boju, ki se je začel neposredno po nasilni izselitvi koroških Slovencev v aprilu 1942 in je trajal do zmage nad nasiljem Hitlerjeve Nemčije. Zato odločno protestiramo proti temu, da bi ta boj s potvarjanjem zgodovine zmanjšali ali sploh zanikali.

V protestnem pismu Zveze koroških partizanov pa je rečeno:

Zveza koroških partizanov, ki zajema vse protifašistične borce slovenske narodnosti v Avstriji in ki deluje že od leta 1946, je iz tujega in domačega tiska z ogorčenjem zvedela, da je zunanji minister dr. Rudolf Kirchschläger v odgovoru na poslansko vprašanje izjavil, da na Koroškem med drugo svetovno vojno ni bilo partizanskega gibanja.

Proti tej izjavi zunanjega ministra Zveza koroških partizanov z vso odločnostjo protestira v imenu vseh preživelih protifašističnih borcev za svobodo, še posebno pa v imenu nad sto partizanskih invalidov in številnih tistih, katerih svojci so padli kot partizani v boju proti nacističnim okupatorjem na Koroškem.

Zunanjega ministra vabimo, da se podrobneje seznani z zgodovino partizanske borbe na Koroškem, ki pozna številne boje, v katerih je izgubilo življenje več kot 500 partizanov; vabimo zunanjega ministra, da prouči dokumente v dokumentacijskem arhivu Avstrijskega odporniškega gibanja, ki se nanašajo le na majhen del partizanske borbe na Koroškem v dobi 1942 do 1945; končno vabimo zunanjega ministra, da pride na Koroško in obišče 40 partizanskih grobišč v Žilji, Rožu in Podjuni tja do Ebersteina in Golovice. Koroški partizani bi mu ob tej priložnosti lahko tudi osebno pripovedovali o naših doživetjih v tej borbi, v kateri nismo tvegali le svojega lastnega življenja, marveč smo osvobodili in rešili tudi številne zavezniške ujetnike in padalce. Zunanji minister očitno ne ve, da smo za to dobili tudi posebno zahvalo ameriškega generalštaba.

Zveza koroških partizanov je vendar mnenja, da mora biti zunanjemu ministru boj koroških partizanov znan, saj je bil seznanjen tako s zločinsko razstrelitvijo partizanskega spomenika v Robežah, kakor leži pri njem že več let nerešena tudi prošnja za dovoljenje podelitve odlikovanj številnim avstrijskim državljanom slovenske narodnosti, ki jih je že pred tremi leti odlikoval predsednik SFR Jugoslavije maršal Josip Broz Tito.

Zato smo prepričani, da je zunanji minister dr. Kirchschläger zavestno podal neresnično izjavo, proti kateri zato z vso odločnostjo protestiramo in zahtevamo, da zunanji minister s preklicom te izjave da potrebno zadoščenje zgodovinski resnici o partizanski borbi na Koroškem.

Slovensko prosvetno društvo „Zarja" v Železni Kapli vabi na predstavo drame Ivana Cankarja

HLAPCI

ki je zaradi bolezni igralca bila preložena in bo sedaj uprizorjena v nedeljo 21. aprila 1974 ob 19.30 uri v farni dvorani v Železni Kapli.
Gostujejo igralci Prosvetnega društva z Jezerskega.
K številni udeležbi vabi odbor

RADIO PROGRAM

CELOVEC

SOBOTA, 20. 4.: 6.00 Jutranja gimnastika — 6.55 Glasbeni mozaik — 8.05 Družinski obzornik — 10.00 V žarišču — 10.45 Naša lepa domovina — 14.00 Voščila — 15.15 Godba na pihala — 16.00 Servis — 17.10 „Sami zlobni čarovniki" — 17.40 „Posamezne usode" — 18.35 Mala solistična parada — 19.05 Koračnice — 19.50 Note in beležke — 20.10 V soboto zvečer v studiu Solnograd — 22.10 Šport.

NEDELJA, 21. 4.: 6.10 Igra na orgle — 8.15 Kaj je novega? — 9.45 Dunajski zajtrk z glasbo — 10.30 „Sean Palmersovo potovanje v Ameriko" — 11.00 Dopoldanski koncert — 13.10 Ogledalo mestnega gledališča — 13.45 Iz domovine — 14.30 Voščila — 16.00 „Otročarije", igra — 17.05 „Tudi to so bili nekoč šlagerji" — 18.00 Mali večerni koncert — 19.00 Nedeljski šport — 19.40 Deželni razgledi — 20.10 Avstrijska rallye — 21.15 Zadnja postaja Dunaj — 22.10 Šport.

PONEDELJEK, 22. 4.: 6.00 Jutranja gimnastika — 6.50 Glasbeni mozaik — 9.00 Šolska oddaja — 9.30 Vesele note mojstrov — 10.00 Šolska oddaja — 11.03 Lepe deklice — 13.30 Na obisku pri koroških godbah na pihala — 15.00 Komorna glasba — 16.30 Za otroke — 17.10 Kaj radi slišimo — 17.52 Oddaja delavske zbornice — 18.00 Deželni razgledi — 19.05 Življenje polno glasbe: Albert Vossen — 19.50 Note in beležke — 20.10 Zveneči operetni vodič — 21.00 „Sanje so pene". Kaj pravi k temu sodobna znanost? — 21.30 Iz avstrijskega glasbenega ustvarjanja — 22.10 Šport.

TOREK, 23. 4.: 6.00 Jutranja gimnastika — 6.50 Glasbeni mozaik — 9.00 Šolska oddaja — 9.30 Vesele note mojstrov — 10.00 Šolska oddaja — 11.03 Dan pred poroko — 13.30 Veselo zaigrano — 15.00 Koroška ljudska glasba — 16.30 Za otroke — 17.10 Ne zaničujte mi mojstrov — 17.52 Oddaja kmetijske zbornice — 18.00 Deželni razgledi — 19.05 Ljudska glasba — 19.50 Note in beležke — 20.10 Zveneča alpska dežela — 21.10 Ljudstvo in domovina — 22.10 Šport.

SREDA, 24. 4.: 6.00 Jutranja gimnastika — 6.50 Glasbeni mozaik — 9.00 Šolska oddaja — 9.30 Vesele note mojstrov — 10.00 Šolska oddaja — 11.03 Hčerka reče Mindi . . . — 13.30 Obisk pri koroških zborih — 14.30 Srečanje — 16.30 Operetni koncert — 17.10 V dunajski kavarni — 17.52 Oddaja sindikalne zveze — 18.00 Deželni razgledi — 19.35 Za prijatelja planin — 19.50 Note in beležke — 20.10 „Otročarije" — 21.10 Pisane melodije — 21.30 Zvezne dežele poročajo — 22.10 Šport.

ČETRTEK, 25. 4.: 6.00 Jutranja gimnastika — 6.50 Glasbeni mozaik — 9.00 Šolska oddaja — 9.30 Vesele note mojstrov — 10.00 Šolska oddaja — 13.30 Zabeleženo na koroških cestah — 15.00 Komorna glasba — 16.30 Za otroke — 17.10 Operetni koncert — 17.52 Oddaja združenja industrialcev — 19.05 Avstrijske godbe na pihala — 19.50 Note in beležke — 20.10 „Globoko v gozdu žubori voda" — 21.00 Iz koroškega glasbenega življenja — 22.10 Šport.

PETEK, 26. 4.: 6.00 Jutranja gimnastika — 6.50 Glasbeni mozaik — 9.00 Šolska oddaja — 9.30 Klavirska glasba F. Chopina — 10.00 Šolska oddaja — 11.03 Hrvaške pesmi in plesi iz Gradiščanske — 13.30 Veselo zaigrano — 15.00 Zbori iz Volšperka pojo — 16.30 Za otroke — 16.45 Otroški zbori — 17.10 Glasba za konec tedna — 17.52 Oddaja zbornice za obrtno gospodarstvo — 18.00 Deželni razgledi — 19.05 Robert Stolz dirigira — 19.50 Note in beležke — 20.10 Orkestrski koncert — 21.30 „Rdeča kapica napačno programirana" — 22.10 Šport.

SLOVENSKE ODDAJE

SOBOTA, 20. 4.: 9.00 Radijski oglasi — Od pesmi do pesmi, od srca do srca.

NEDELJA, 21. 4.: 7.05 Duhovni nagovor — Po vaši želji.

PONEDELJEK, 22. 4.: 13.45 Informacije — Ljudske pesmi in vije — Krajevna, hišna in ledinska imena v Rožu.

TOREK, 23. 4.: 9.30 Za vsakega nekaj — 13.45 Informacije — Športni mozaik — Otroci, poslušajte!

SREDA, 24. 4.: 13.45 Informacije — Poper in sol.

ČETRTEK, 25. 4.: 13.45 Informacije — Pri koroških zborih — Za vašo knjižno polico.

PETEK, 26. 4.: 13.45 Informacije — Iz slovenske glasbene zakladnice.

LJUBLJANA

SOBOTA, 20. 4.: 6.50 Beseda na današnji dan — 8.10 Glasbena matineja — 9.05 Pionirski tednik — 9.35 Studio za najdene skladbe — 10.15 Glasbeni drobiž od tu in tam — 11.15 Z nami doma in na poti — 12.10 Melodije za opoldan — 13.15 Zabavna glasba — 14.10 S pesmijo in besedo po Jugoslaviji — 15.40 Pojo naši operni pevci — 16.00 „Vrtiljak" — 17.10 Orgle v ritmu — 17.20 Gremo v kino — 18.15 Dobimo se ob isti uri — 19.15 Z ansamblom Bojana Adamiča — 20.00 Radijski radar — 21.00 Z majhnimi ansambli zabavne glasbe — 21.15 Zabavna radijska igra: Inšpektor Ris ne miruje — 22.20 Oddaja za naše izseljence — 23.05 S pesmijo in plesom v novi teden.

NEDELJA, 21. 4.: 6.50 Danes za vas — 8.07 Radijska igra — 8.50 Skadbe za mladino — 9.05 Še pomnite, tovariši . . . — 10.05 Koncert iz naših krajev — 11.15 Voščila — 11.50 Pogovor s poslušalci — 13.15 Zabavna glasba — 14.25 Melodije z velikimi zabavnimi orkestri — 15.10 Nedeljska reportaža — 15.30 Popularne operne melodije — 16.00 Nedeljsko športno popoldne — 18.15 Radijska igra: Junak našega časa — 19.15 Glasbene razglednice — 20.00 V nedeljo zvečer — 22.20 Zaplešite z nami — 23.05 Literarni nokturno — 23.15 Jazz za vse.

PONEDELJEK, 22. 4.: 6.50 Rekreacija — 8.10 Glasbena matineja — 9.05 Pisan svet pravljic in zgodb — 9.20 Pisana paleta lahke glasbe — 11.15 Z nami doma in na poti — 12.40 S tujimi pihalnimi godbami — 13.15 Zabavna glasba — 14.10 Amaterski zbori pojo — 14.30 Voščila — 16.00 „Vrtiljak" — 17.10 Koncert po željah poslušalcev — 18.15 Lahka gasba slovenskih avtorjev — 19.15 Z Alpskim kvintetom — 20.00 „Don Carlos" — 22.15 Za ljubitelje jazza — 23.15 Popevke se vrstijo.

TOREK, 23. 4.: 6.50 Beseda na današnji dan — 8.10 Glasbena matineja — 10.15 V žanru starih plesov — 11.15 Z nami doma in na poti — 12.40 Z domačimi ansambli — 13.15 Zabavna glasba — 14.10 Ali jih poznate? — 14.40 „Na poti s kitaro" — 15.40 Nikolaj Rimski Korsakov: „Car Saltan" — 16.00 „Vrtiljak" — 17.10 Koncertni oder za domačina in gosta — 18.30 V torek nasvidenje! — 19.15 Z Ljubljanskim jazz ansamblom — 20.00 Slovenska zemlja v pesmi in besedi — 20.30 Od premiere do premiere — 21.30 Melodije v ritmu — 22.15 Od popevke do popevke — 23.05 Literarni nokturno.

SREDA, 24. 4.: 6.50 Rekreacija — 8.10 Glasbena matineja — 9.05 Za mlade radovedneže — 11.15 Z nami doma in na poti — 12.10 Znane melodije, znani orkestri — 13.15 Zabavna glasba — 14.10 Sklepni prizor opere „Rusalka" — 14.30 Voščila — 15.40 Majhen recital klarinetista Alojza Zupana — 16.00 „Loto vrtiljak" 17.10 Naj narodi pojo — 18.15 S pop ansambli — 19.15 Glasbene razglednice — 20.00 Komornoglasbeni studio — 22.15 S festivalov jazza — 23.15 Revija jugoslovanskih pevcev zabavne glasbe.

ČETRTEK, 25. 4.: 6.50 Beseda na današnji dan — 8.10 Glasbena matineja — 9.05 Radijska šola — 9.35 Iz glasbenih šol — 11.15 Z nami doma in na poti — 12.40 Igrajo pihalne godbe — 13.15 Zabavna glasba — 14.10 Popoldne za mladi svet — 16.00 „Vrtiljak" — 17.00 „April 74" — 18.15 Popoldanski simfonični koncert — 20.00 Četrtkov večer domačih pesmi in napevov — 21.00 Literarni večer — 22.15 Popevke in plesni ritmi — 23.05 Literarni nokturno.

PETEK, 26. 4.: 6.50 Rekreacija — 8.10 Glasbena matineja — 9.05 Radijska šola — 9.35 Jugoslovanska narodna glasba — 11.15 Z nami doma in na poti — 12.10 Z velikimi zabavnimi orkestri v ritmu — 13.15 Zabavna glasba — 14.30 Voščila — 15.40 Stari in mladi mojster — 16.00 „Vrtiljak" — 17.10 Operni koncert — 18.50 Ogledalo našega časa — 19.15 S Triom Vitala Ahačiča — 20.00 Stop-pops 15 — 21.15 Oddaja o morju in pomorščakih — 22.15 Besede in zvoki iz logov domačih — 23.15 Jazz pred polnočjo.

AVSTRIJA 1

SOBOTA, 20. 4.: 16.25 Mala hišica — 16.50 Peter — 16.55 Klub seniorjev — 17.55 Mnenja sem — 19.20 O gospodarstvu — 18.25 Otrokom za lahko noč — 18.30 Novo v kulturi — 18.55 Oddaja Heinz Conradsa — 19.20 Pregled sporeda — 19.30 Čas v sliki — 20.06 Šport — 20.15 Grof Šorši — 21.45 Šport — 22.15 Čas v sliki — 22.20 Človek kot hudič.

NEDELJA, 21. 4.: 15.55 Wicki in močni možje — 16.20 Ida in Ob — 16.50 Za družino — 17.40 Jadrati bi morali znati — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Ob nedeljah ob šestih — 18.30 Iluzije — 19.30 Čas v sliki — 19.45 Šport — 20.15 Dediščina — 22.00 Čas v sliki.

PONEDELJEK, 22. 4.: 18.00 Novo v znanosti — 18.25 Otrokom za lahko noč — 18.30 Šale s Čarlijem — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.20 Pregled sporeda — 19.30 Čas v sliki in kulturne novosti — 20.06 Šport — 20.15 Ljudje s farme Shiloh — 21.15 ORF transparent — 21.25 Stop! — 22.25 Čas v sliki.

TOREK, 23. 4.: 18.00 Angleščina — 18.25 Otrokom za lahko noč — 18.30 Arnie — 19.00 Slike iz Avstrije in Južne Tirolske — 19.20 Pregled sporeda — 19.30 Čas v sliki in kulturne novosti — 20.06 Šport — 20.15 Kaj sem jaz? — 21.00 Literatura v sliki — 21.50 Čas v sliki.

Izdajatelj, založnik in lastnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem; glavni urednik: Rado Janežič; odgovorni urednik: Andrej Kokot; uredništvo in uprava: 9021 Klagenfurt — Celovec, Gasometergasse 10, tel. 32-5-50 — Tiska: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec — Borovlje.

Z A H V A L A

Vsem, ki so izkazali zadnjo čast pri pogrebu mojega brata

inž. Marka Polzerja

se prisrčno zahvaljujem.

Posebno se zahvaljujem g. župniku Krištofu za pogrebni obred in nagovor v cerkvi ter g. župniku Kogleku za ganljive besede ob odprtem grobu. Prav tako prisrčna zahvala šentvidskemu pevskemu zboru, ki je pel na domu, v cerkvi in ob grobu, ter iskrena zahvala dr. Franciju Zwitterju in Franciju Piceju za venca in nagovora.

ANDREJ POLZER, brat
v imenu ostalih sorodnikov

ŠPORTNI VESTNIK

● VISOKA ZMAGA SAK

Kljub velikonočnim praznikom se je za nekatere slovenske nogometne klube preteklo soboto nadaljevalo nogometno prvenstvo. Za 2. koroški D in E razred ni bilo počitka, kajti na sporedu je bilo 4. kolo prvenstva, ki je bilo preloženo od nedelje na soboto.

Slovenski atletski klub je po derbiju z Wölfnitzom gostoval pri vojaškem moštvu HSV v kasarni Lendorf in tam slavil visoko zmago z rezultatom 9:0 (3:0). Maloštevilni gledalci so zasledovali slabo igro, ki je imela svoj višek edinole v šestih golih drugega polčasa. Moštvo SAK se je prilagodilo igri nasprotnika, ki je nastopil z devetimi igralci, in se tudi ni dosti potrudilo, da ga premaga z visokim rezultatom. Vzlic temu, da HSV ni nastopil s celotno enajsterico, je SAK nekoliko eksperimentiral in dal priložnost igranja mladim igralcem. Igrali so Blajs, Hobel in Janko Pandel.

Gole so dosegli Singer (3), F. Waldhauser (3), Fera, Blajs in P. Waldhauser. V 5. kolu bo SAK igral doma proti Guttaringu (15.30).

● SC GLOBASNICA — ŽITARA VAS 2:2 (1:1)

Svojo prvo točko v pomladanskem nogometnem prvenstvu je preteklo soboto dosegel član 2. koroškega E razreda SC Globasnica. Na domačem igrišču je moštvo Globasnice remiziralo z moštvom iz Žitare vasi 2:2. Po dolgem premoru je zopet igral vratar Planinšič iz Mežice, ki je dal globaški obrambi mirno ozadje. Kljub temu pa je nasprotnik dosegel oba zadetka po napakah v obrambi. Tokrat bi Globasnica lahko nogometno igrišče zapustila s polnim dobičkom točk, vendar njihovi napadalci niso bili zmožni, izkoristiti najlepših priložnosti. Izredno priložnost je zamudil Flori Sadjak, ki se je tik pred koncem igre sam znašel pred vratmi Žitare vasi. Svoje najboljše igralce je Globasnica imela v napadalcu Micheu, ki je dosegel oba zadetka, vratarju Planinšiču in Sadjaku.

Izredno priložnost za osvojitev novih točk bo Globasnica imela v 5. kolu pomladanskega prvenstva, ko bo v nedeljo 21. aprila gostovala v Galiciji. Moštvo Galicije je namreč že več tekem neuspešno, morda bo tudi proti Globasnici.

Z velikim navdušenjem sta se na velikonočni ponedeljek spopadli sedanje moštvo Globasnice in moštvo nekdanjih, starih igralcev Globasnice. V moštvu „starih" so igrali tudi vsi funkcionarji podjunskega drugorazrednika. Tekma se je končala 3:1 (za sedanje moštvo seveda).

● BILČOVS DOBIL TURNIR

Nogometni turnir na velikonočno nedeljo v Št. Janžu na katerem so sodelovala nogometna moštva iz Bistrice, Bilčovsa, Št. Janža in SAK, se je končal z velikim presenečenjem. Zmagalo je namreč moštvo Bilčovsa, ki je v kvalifikacijski tekmi premagalo Bistrico z 2:1 (1:1).

Nogometni turnir v Št. Janžu ni bil na visoki ravni, vendar je treba omeniti borbenost bilčovske in šentjanške ekipe, ki sta se po hudem boju z Bistrico oziroma SAK uvrstila v finale.

Št. Janž — SAK 0:0 — Spopad za ugled se je presenetljivo končal 0:0. Finalista so določile enajstmetrovke, od katerih so Šentjanščani izkoristili 4, nogometaši SAK pa 3.

Bilčovs — Bistrica 2:1 (1:1) — V drugi kvalifikacijski tekmi je zmagalo srečnejše moštvo. Oba zadetka za Bilčovs je dosegel Haslauer.

Tekma za 3. mesto: **SAK — Bistrica 2:1 (1:0)** — SAK je igral lepši nogomet, bil v terenski premoči in tako zasluženo zmagal. Gola za SAK sta dosegla Folti Waldhauser in Jože Fera.

Finalna tekma: **Bilčovs — Št. Janž 2:1 (1:0)** — V finalni tekmi je moštvo Bilčovsa poskrbelo za drugo senzacijo, saj je premagalo favorita iz Št. Janža. Zanimivo je dejstvo, da sta vse gole v tekmi za prvo mesto dosegla nekdanja nogometaša Slovenskega atletskega kluba. Za Bilčovs je poskrbel Zablatnik (2), zadetek za Št. Janž pa je dosegel Rogl.

Končni vrstni red: 1. Bilčovs (4:2) 4 točke, 2. Št. Janž (5:5) 2, 3. SAK (5:5) 2, 4. Bistrica (2:4) 0.